

Diyanet-SenTV
GYS

İSLAM TARİHİ KONU ANLATIMI

Tasarım ve Sunum:
Hüseyin Kazan

Diyanet-SenTV

SİYER-İ NEBÎ

- **Siyer**, yol anlamına gelir.
- Sîre ve sîret kelimelerinin çoğuludur.
- **Siyer**, Peygamber'in hayatının ve katıldığı savaşların da anlatıldığı kitaplara verilen isimdir.
- **Meğâzî (meğza)**, Peygamber'in savaşlarının anlatıldığı kitaplara verilen isimdir.
- **İbn-i İshâk'ın "Es-Sîre"**si en eski yazılı siyer kitabıdır.

SİYER-İ NEBÎ

- Siyer'in 3 kaynağı vardır:
- **Kur'an-ı Kerim**
- **Hadis eserleri**
- **Siyer - Megâzî kitapları**

- **Arap Yarımadası'nın Coğrafi Özellikleri:**
- Arap Yarımadası, «**Şibhü Cezîreti'l-Arab**» veya «Cezîretü'l-Arab» şeklinde de ifade edilir.
- **Yesrib/Medine** şehrinde, Yahudi olan «**Beni Kaynuka, Beni Nadir , Beni Kurayza**» ile «**Evs ve Hazrec**» gibi putperest Arap kabileleri yer almıştır.
- **Taif** şehrinde ise, **Sakif kabilesi** mensupları vardır.
- Deveye uzun süre su içmeden çölde kalabildiği için «**Sefînetü's-Sahrâ**» ismi verilmiştir.

Arabistan'ın Siyasi Tarihi:

Güney Arabistan'da Kurulan Devletler:

- a)Maînliler:** Başkenti **Maîn** şehri idi. Maînlilerin geçim kaynağı büyük oranda ticarete dayanmaktaydı.
- b)Sebe'liler:** **Me'rib Seddi** (su setleri) Sebe'lilerin en önemli kaynağı su setleri, tarım için önemli yeri vardır.
- c)Himyerîler:** Kralları **Zü-Nuvâs'**tır ve Yahudiliği seçmiştir. Hristiyanları (**Uhdûd**) ateş çukurlarında yakmıştır ve bu olay Kur'an'da "**Burûc**" suresinde anlatılmaktadır.

Kuzey Arabistan'da Kurulan Devletler:

- **a) Nebâtîler:** Başkenti **Petra** (Ürdün)'dedir. Yerleşim yerlerini taş oymalarıyla inşâ etmişlerdir. **Roma İmparatorluğu** tarafından varlıklarına son verilmiştir.
- **b) Tedmürlüler:** Tedmür Krallığı / **Palmyra** Suriye çölünün ortasında, **Şam** ile **Fırat** arasında kurulmuştur. Tedmür devleti **Hâlid b. Velid** tarafından savaşılmaksızın fethedilmiştir.
- **c) Gassânîler:** Hz. Peygamber döneminde Gassânîlere "İslam'a davet mektubu" gönderilmiş. Hristiyan Gassani emiri Şürahbil b. Amr kendi topraklarından geçen elçiyi öldürttü (Haris b. Umeyr). **Mute seferi**, Gassânî tehlikesine karşı düzenlenmiştir.

- d)**Hireliler / Lahmîler**:
- Hireliler de Gassânîler gibi güneydeki su setlerinin yıkılmasından sonra kuzeye gelmişlerdir. Onlar da Arapların **Kahtânî** koluna mensupturlar. Irak bölgesine yerleşmişlerdir. Bölgede **Bizans**'a karşı Sâsânîlerin yanında yer aldılar. Ticaret, tarım ve hayvancılık ile uğraştılar.
- e)**Kindeliler**:
- Kindeliler de, Kahtânî koluna mensupturlar. Başlangıçta Himyerlilere bağlı idiler. Fakat zamanla bölgede bir güç hâline geldiler. Bölgede **Bizans**'ın yanında yer aldılar.

Hicaz Bölgesi ve Mekke:

- **Mekke:**
- Yemen'den göç eden **Cürhümlüler** Mekke'ye yerleşmişlerdir. Hz. İsmail, Cürhümlülerden bir kız ile evlenmesinden dolayı; soyundan gelenlere "**Arabu'l-Musta'rebe**" (sonradan Araplaşanlar) denilmiştir.
- **Mekke Şehrinin İsimleri:** "el-Beledü'l-Harâm, el-Beledü'l-Emîn, Harem, Bekke, Ümmü'l-Kurâ"

- Şehir, Huzaalılar tarafından yönetilmeye başlananınca, Cürhümlüler Mekke'den ayrılırken **Hacerü'l-Esved** taşını saklamış ve **Zemzem** kuyusunu kapatmışlardır.
- Putperestliği Mekke'ye getiren kişi Huzaa kabilesinin lideri **"Amr b. Luhay"** 'dır. Getirdiği put «**Hübel**»dir.

- Kureyşliler, Hz. İsmail'in torunlarından **Adnan**'ın soyundan gelmektedirler.
- Kureyş kabilesi ismini "**Fihri b. Malik**"ten almışlardır.
- Fihri'nin torunlarından **Kusay b. Kilab**, Kureyş'i bir araya getirdiği için tarihçiler tarafından **el-Mücemmi'** diye isimlendirilmiştir.

- **Kusay b. Kilab'ın Mekke yönetimi ve Kabe hizmetleri ile ilgili düzenlemeleri şunlardır:**
- **Darünnedve:** Kırk yaşını doldurmuş kişilerin Mekke'nin önemli meselelerini çözmek için toplandıkları yerdir.
- **Kıyade:** Savaşlarda ordu komutanı.
- **Liva:** Bayraktarlık.
- **Ukab:** Kartal anlamına gelir Kureyşin sancağıdır

- **Eşnak:** Diyetlerin ödenmesi ve zararların tespiti ile ilgili görevleri ifade eder.
- **Kubbe:** Savaşa hazırlık için kurulan çadır.
- **Einne:** Süvari birliğine komutanlık yapma görevi.
- **Sefâret:** Dış temsilcilik görevi.
- **Hicâbe (Sidâne):** Ka'be'nin perdedarlığı, bakımı ve anahtarının muhafazasıdır. Abdüddâroğullarından Osman b. Talha'da idi.

- **Rifâde:** Kâbe'yi ziyarete gelenlerin yiyecek ihtiyaçlarını karşılama ve onları ağırlama görevidir.
- **Sikâye:** Hacılara su dağıtma.
- **Eysar ve Ezlam:** Fal oku çekilmesi görevidir. İnsanlar, herhangi bir işe karar verecekleri zaman "ezlâm" denilen bu oklara müracaat ederek çıkan sonuca göre hareket ederlerdi.
- **Emvâl-i Muhaccere:** Kâbe'de bulunan putlara sunulan malların muhafaza edilmesi. Hükümet görevi yani **Hukume**

- **Not:** Cahiliye döneminde **“eşnak”** görevini Hz. Ebubekir, **“sefaret”** görevini Hz. Ömer yerine getirmiştir.
- Kur’an’da Kureyş suresi, Haşim ve kardeşlerinin bölgedeki ülkelerle serbest dolaşım hakkı elde etmelerini **“ilâf”** kavramıyla anlatmaktadır.
- Cürhümlüler tarafından kapatılan Zemzem kuyusunu araştırıp bulan kişi **“Abdülmuttalib”** tir.

- **Kusay b. Kilab**, Mekke'de siyasi bir organizasyon kurulmasındaki en önemli kişilerden biridir.
- Kusay b. Kilab öldükten sonra Mekke yönetimi ve Kâbe hizmetleri ile ilgili görevler; **Abduddâr ve Abdumenaf** oğulları arasında bir mücadeleye neden olmuştur.

- **Kusay'ın Oğulları**

- **Abdumenaf**

Muteyyabun

Abduddar

Ahlaf/Hılfu'l-Ahlaf

- **Abduddar oğullarına** bir kaba koydukları kanı yaladıkları için Leâkatu'l-Dem/kan yalayıcılar da denmiştir.
- **Abdumenaf** ise "Güzel kokanlar" anlamında "mutayyebun" diye isimlendirilmişlerdir.
- **Mekke Yönetimi/Kâbe Görevleri**
- Abduddaroğulları Abdumenafoğulları
- Dâru'n-Nedve Kıyâde
- Livâ Sikâye
- Hicâbe/Sidâne Rifâde

İslam Öncesi Dönemde Araplarda Yaşam:

- **Dini Hayat:**
- Arabistan'da putperestlik inancını sokan kişi "**Amr b. Luhay**"dır. Suriye'den "**Hübel**" adında putu getirmiştir.
- **Hübel:** **Kırmızı akik taşın**dan yapılmıştır. Amr b. Luhey tarafından Mekke'ye getirilmiştir. Kâbe'de bulunmaktadır.
- **Hubel** putların en büyüğüdür. Araplar bir işi yapıp yapmama konusunda Hubel'in yanında görevlinin huzurunda "**Ezlam**" denilen fal okları çeker buna göre davranırlardır. Bu fal çekme işlemine "**meysir**" denmekteydi.

- **Lat:** Taif'te yaşıyan Sakif kabilesinin putudur.
- **Menat:** Esv ve Hazrec kabilesinin putudur. Mekke ile Medine arasında bulunuyor.
- **Uzza:** Kureyş ve Kinane kabilelerine aittir.
- **İsâf ve Nâile:** Cürhümlülerden İsâf adlı erkek ile Nâile adlı kadın Kâbe'ye girip burada birleşmişler Bu büyük günahlarından dolayı taşlaşmışlardır. Bu taşlar Safâ ve Merve tepesine dikilmiştir. Amr b. Luhay insanları bunlara tapmaya yönlendirmiştir.

Buvane:.....

- **Not:** Bu putlardan Kur'an'da "**Necm**" suresinde bahsedilmektedir.
- Putlardan demir, altın ve tunçtan yapılanlara "**Sanem (esnam)**",
- Şekilsiz dikili taşlardan yapılanlara "**Nusub**" (Evsan),
- Ahşaptan yapılanına ise "**Vesen**" (Evasan) denmektedir.
- İslam öncesi döneme ait putçuluk öğeleri arasında bulunan **Ved, Süva, Yegus, Yeuk** ve **Nesr**'den Kur'an'da Nuh suresi, 23. ayetinde bahsedilmektedir.

- **Hanîflik**
- Câhiliye döneminde Allah'ın birliğine inanan, putperestliği reddeden ve Kureyş'in yanlış âdet ve inançlarına karşı çıkan bazı kimseler vardı. Bunlara **Hanîf (çoğulu hünefâ, ahnâf)** denilmektedir. Tevhid inancına sahip olan Hanîfler Hz. İbrahim'in dinini yaşatmaya çalışırlar, Yahudilik ve Hristiyanlık' tan uzak kalırlar, putperestlikle mücâdele ederlerdi.
- Kaynaklarda Hanîf olarak adlandırılan birkaç kişinin isminden bahsedilmektedir. Bunlar:
 - ❖ Varaka b. Nevfel ❖ Kus b. Sâide ❖
 - Ubeydullah b. Cahş ❖ Ümeyye b. Ebi's-Salt
 - ❖ Osman b. Huveyris ❖ Zeyd b. Amr
 - ❖ Züheyr b. Ebu Sûlmâ

Haram Aylar/Eşhuru'l-Hurum

1. Muharrem
2. Recep
3. Zilkâde
4. Zilhicce'dir.

- Basl uygulaması.....
- Araplar **ay takvimi**ni takip ediyorlardı. Buna göre haram ayların mevsimi sürekli değişmekteydi. Araplar kendi çıkarları uğruna (**Hac mevsiminin nispeten serin mevsime denk gelmesi gibi**) bu ayların zamanları ile oynama yapıyorlardı. Buna "**nesî**" denmektedir.

Ekonomik Hayat:

- İslam öncesi dönemde kurulan panayırlar şunlardır:
- **Ukaz:** Arafat yakınlarında kurulur. En büyük panayırlardan biridir. Edebi bir kongre idi.
- **Rabiye:** Bu panayır Hadramut'ta, Ukaz panayırıyla aynı anda kurulmaktadır. Güvenliğin çok fazla sağlanamadığı bir panayırdır.
- **Mecenne:** Bu panayır Mekke yakınlarındaki Merruzzahrân denilen yerde kurulurdu.

- **Zülmecaz:** Bu panayır Arafat'ın yakınlarında Zülmecâz adlı yerde kurulurdu. Zülmecaz'ın bitiminde Hac için gelenler Mina'ya hareket ederlerdi.
- **Hubaşe:** Bu panayır Receb ayının başında kurulurdu. Mahallî bir özellik taşıyan panayır Hicaz-Yemen arasında bir bölgede yer alırdı
- Bu panayırlarda yapılan alışverişlerde daha çok takas kullanılır.
- **Not:** Araplar çarşıya “**Suuk**” (Evsak) derler.

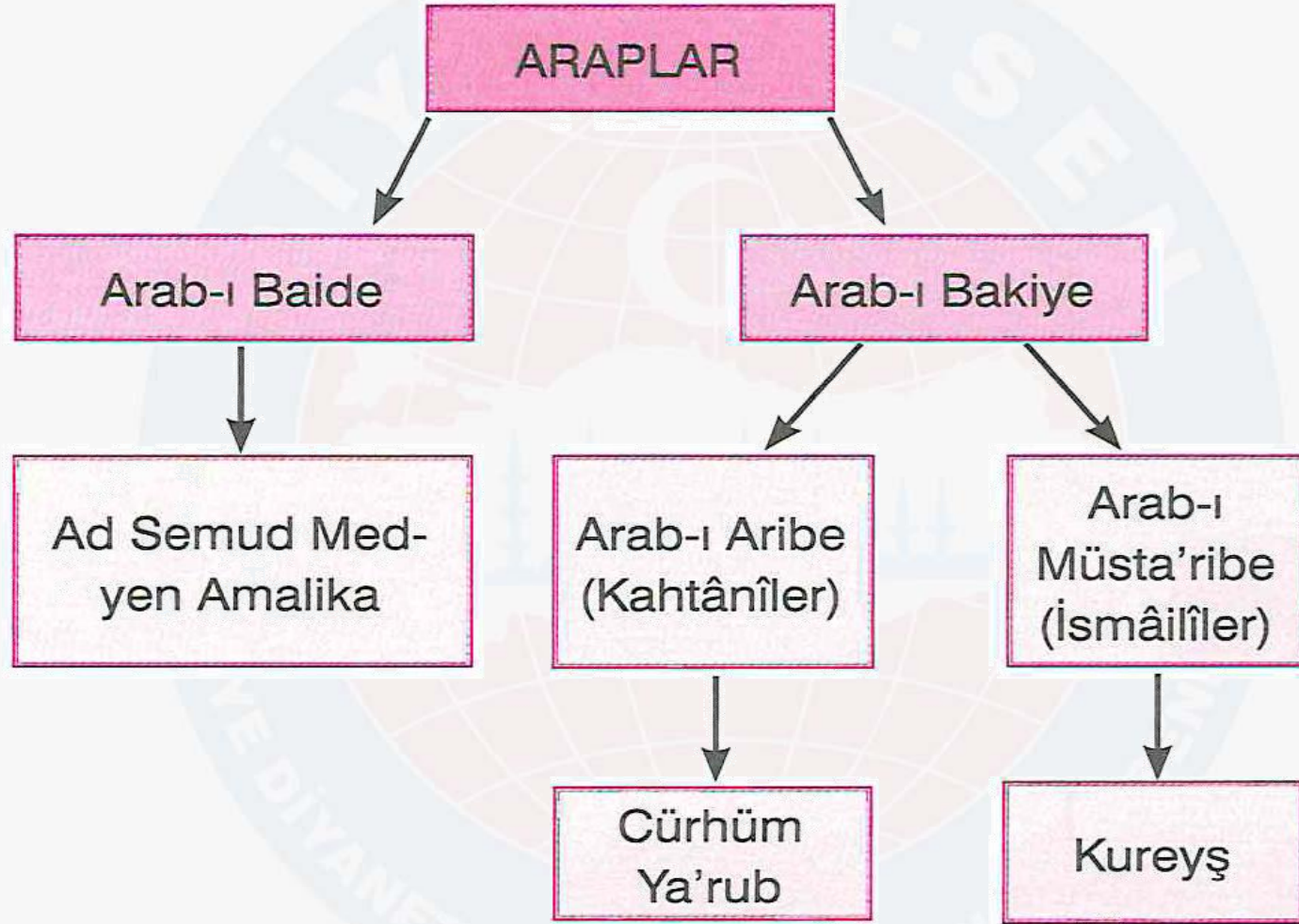

Kabile Yapısı:

- Bir kabile üyesi herhangi bir nedenden dolayı kabilesinden ayrıldığında başka bir kabilenin üyeliğine geçebilir. Araplarda bu anlaşmalı geçişe “**Hilf**” denilmiştir.
- Bir kişinin herhangi bir nedenden dolayı kendi kabilesinden atılması “**el-Hal**” kavramı ile ifade edilmiştir.
- İtifad
- Hums.....

Arap Kabileleri ve Kabile Yapısı

Sosyal Sınıflar

- Arap Yarımadası'nda “**Bedevî**” ve “**Hadarî**” denilen iki çeşit yaşam şekli vardı. **Hadariler**, yerleşik olanlardır. **Bedeviler** ise çöllerde ve vahalarda konargöçer çadırlarda yaşayanlardır.
- Arap toplumunda hürler, köleler ve mevaliler vardır. Hürler; eşraf ve avam diye iki gruba ayrılır.
- Eşraf zenginler, askerler, komutanlar, şairler, hatipler ve kâhinlerdir. Bunların dışındakiler avamdır.

Sosyal Sınıflar

- Hürriyetine kavuşturulmuş kölelere “**mevali**” denilmiştir.
- Saldırıya maruz kalan birinin kendi kabilesini yardıma çağırmasına “**istigâse**”; bütün kabilenin galeyana gelmesine “**hamiyye**” denir.
- Kabile başkanlarına reis, şeyh veya seyyid denilmekteydi. Birinin üçüncü bir tarafa verdiği **emân** kabul edilirdi.
- En büyük ceza, kişinin ailesi ve kabilesinden kovulmasıydı ve buna “**el-hal**” denilmiştir.

Bu dönemdeki evlenme çeşitleri Şunlardır:

1.Mut'a Nikahı: Süreli nikah

2.Nikah-ı Bedel: Eşlerin karşılıklı değiştirilmesi.

3.Nikah-ı Makt: Babasının ölümünden sonra büyük oğulun üvey annesi ile evlenmesidir.

4.Nikah-ı Şığar: Mehir veya başlık vermemek için ailelerin karşılıklı olarak kızlarını birbirlerine vermeleridir.

5.Nikah-ı İstibda: Erkek çocuğu olmayanların erkek evlat sahibi olmak için eşini başkasına sunmasıdır.

6.Nikahı Hidn:.....

Arap kabileleri arasında çıkan ve uzun yıllarca düşmanlıkların sürmesine neden olan savaşlar “**Eyyâmü'l-Arab**” olarak isimlendirilmiştir.

Besus, Buas Harbi, Ficar savaşları, Dahis ve Gabra “**Eyyamu'l-Arab**” olarak adlandırılan kabileler arasındaki meşhur savaşlara örnektir.

- **Besus Savaşı:** Bekir ve Tağlib kabileleri arasında yapılmıştır.
- **Buas Savaşı:** Evs ve Hazrec kabileleri arasında yapılmıştır.
- **Dahis ve Garba Savaşları:** Abs ve Zubyan kabileleri arası meydana gelmiştir.
- **Ficar Savaşları:** Haram aylarda **(Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep)** yapılan savaflara verilen isimdir.
- **Zukar Savaşları:** Araplar ile İranlılar arasında yapılan savaflardır.

- **Not:** Arapların kız çocuğu sahibi olduklarında bu durumdan utandıkları Kur'an'da "**Nahl**" suresinde ifade edilir.
- **Not:** Kız çocuklarını diri diri toprağa gömülmesi olayı Kur'an'da "**Tekvir**" suresinde anlatılır.
- İslam öncesi dönemde yazı çok yaygın olmamakla birlikte Araplar "**Müsned**" adı verilen bir yazı şeklini kullanmışlardır.

- Şairler panayırlarda şiirler okurdu. Arapların en büyük panayırlarından biri olan **Ukaz** panayırında şairlerin beğenilen şiirleri Kâbe'ye asılırdı.
- Kâbe'ye beğenilip asılan yedi şiire Araplar "**Muallakat-ı Seb'a**" demişlerdir.
- **Tefâhur**; kendi kabilesini övmek için kullanılan bir kavramdır.
- Ayrıca Arapların iyi, güzel yönlerine **Fedâi'lu'lArab** denirken, kötü, çirkin yönlerine **Mesâlibu'l-Arab** denmiştir.

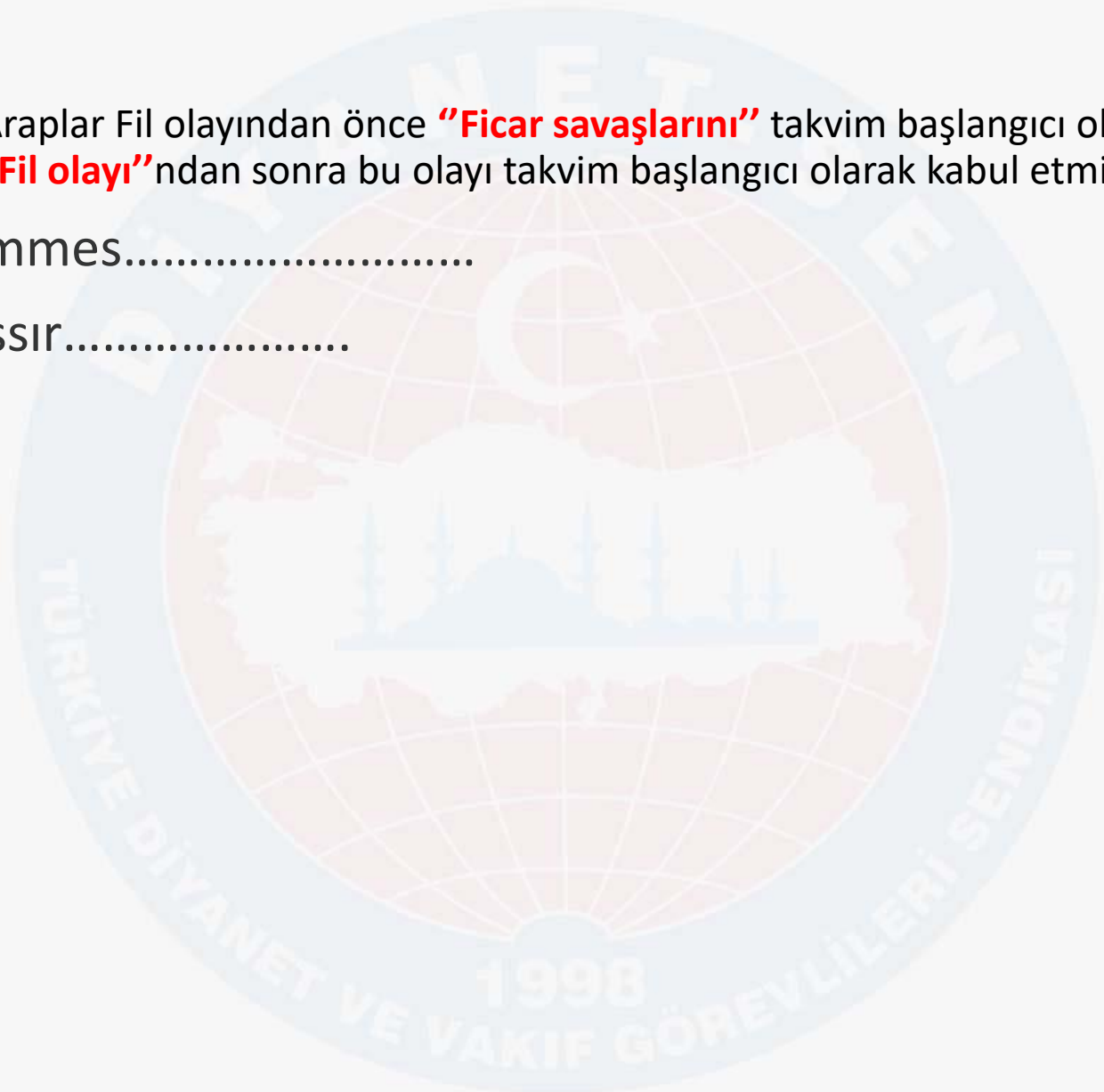

- **Fil Vakası**

- Habeş Krallığı'nın Yemen valisi Ebrehe Araplar'ın Kâbe'yi ziyâretlerini engellemek üzere San'a'da büyük bir kilise (**Kalîs, Kulieys**) yaptırdı.
- Kabilelere elçiler göndererek bundan böyle hac için bu mabedin ziyâret edilmesini istedi.
- Araplar onun beklentisinin aksine ciddi bir ilgi göstermediler.
- Mekke'de Ebrehe'nin ordusu helâk olmuş, cesetleri ortada kalmıştı. Bu olaya **Fil Vakası**, meydana geldiği yıla da **Fil Yılı** adı verilmiştir.

- Müşrik Araplar Fil olayından önce **“Ficar savaşlarını”** takvim başlangıcı olarak alırken **“Fil olayı”**ndan sonra bu olayı takvim başlangıcı olarak kabul etmişlerdir.
- Mugammes.....
- Muhassır.....

İslam Öncesi Siyasal Durum

- Arabistan'da kabilecilik egemendir ve merkezî bir yönetim biçimi yoktur. Bazı yerlerde siyasi bir birlik için şehir devletleri kurulmuştur.
- Bu şehir devletlerinden biri de Mekke'dir. Burası düzenli bir teşkilata sahiptir ve bir meclisi de vardır. Düzenlenen panayırlar en büyük gelir kaynaklarındandır.
- En eski yerleşim yerlerinin başında olan Arap Yarımadası'nın güney ve kuzeyinde İslam öncesi döneme kadar herhangi bir devlet kurulmamıştır.
- İnsanların çeşitli kabileler hâlinde yerleşik veya göçebe olarak yaşadığı bilinmektedir.

Hz. Muhammed (sav):

- Hz. Peygamber'in babasının ismi "Abdullah"tır. Abdullah, Kureyş'in Beni Haşim kolundan Abdülmuttalib -Şeybe'-nin oğludur.
- Abdullah Kureyş kabilesinin Beni Zühre koluna mensup olan Vehb b. Abdümenaf'ın kızı Amine ile evlenmiştir.
- Abdullah "Yesrib'e defnedilmiştir.

- Peygamber Efendimiz doğduğunda dedesi Abdülmuttalib, torununu kucağına alarak Kâbe'ye gitmiş ve bu güzel çocuk için Allah'a şükretmişti.
- Doğumunun yedinci gününde akika kurbanı kesip Mekke halkına ziyâfet veren Abdülmuttalib, torununun isminin sorulması üzerine ona **Muhammed** adını verdiğini söyledi.
- Dâvete katılanlar ataları tarafından daha önce kullanılmayan böyle bir ismi neden verdiğini sorunca Abdülmuttalib, "Yer ve gök ehlinin onu övgü ile anmasını istedim." cevabını vermiştir.

- Hz. Peygamber'in ebelik görevlerini;
- **Şifa bint Avf**
- **Fatıma binti Abdullah**
- **Ümmü Eymen** yerine getirmiştir.
- Hz. Muhammed süt anneye verilmeden önce Mekke'de Ebu Leheb'in cariyesi "**Süveybe**" tarafından emzirilmiştir.

Hz. Peygamber'in süt anneleri;

- Süveybe
- Ümmü Eymen
- Hâlîme

Süt kardeşleri ise;

- Şeyma
- Üneyse
- Hamza
- Abdullah'tır.

- Hz. Muhammed'in devamlı sütannesi ise Hevâzin kabilesinin Sa'doğulları kolundan **Halîme** olmuştur. Mekke'nin havası ağır olduğu için, Mekkeliler yeni doğan çocuklarını çölden gelen sütannelere verirlerdi.
- Çöl ikliminde çocuklar hem daha gürbüz yetişiyor, hem de bozulmamış (fasih) Arapça öğreniyorlardı. Hz. Muhammed de bu âdete göre sütannesi Halîme'ye verildi
- Efendimiz dört yaşına kadar, sütannesinin yanında çölde kalmış, dört yaşında ise Halîme çocuğu Mekke'ye götürerek annesine teslim etmiştir.

- Hz. Peygamber 6 yaşında iken, babasının Medine’de bulunan kabrini ziyâret etmek üzere, annesi ve sadık hizmetçileri Ümmü Eymen’le beraber Medine’ye gittiler.
- Hz. Peygamber’in annesi Âmine “**Ebva**” denilen yerde vefat etmiştir.
- Annesinin ölümünden sonra çocuğu Ümmü Eymen Mekke’ye götürüp dedesi Abdülmuttalib’e teslim etti.
- 6 yaşından 8 yaşına kadar, çocuğa dedesi Abdülmuttalib baktı.
- Peygamber Efendimiz 8 yaşında iken dedesi de vefat etti. Ölürken, on oğlu içinden Efendimizin yetiştirilmesini, amcası **Ebu Tâlib’e** bıraktı.
- Hz. Peygamber’in “**annem**” diye bahsettiği kişi “**Fatıma bint Esed**”tir.

Hız. Peygamberin Gençliği

Hız. Peygamber çocukluğundan itibaren câhiliye dönemi kötülüklerinden uzak durmuştur. Putlara tapmamış, iki içmemiş, kumar oynamamıştır. Câhiliye döneminde Arap kabileleri arasında çeşitli sebeplerle sık sık savaşların çıktığı bilinmektedir.

* Hız. Peygamber, yirmili yaşlarında böyle bir savaşa amcaları ile birlikte katılmıştır. Fakat kimseye ok atmamış, kimsenin kanını d kmemiştir. Sadece karşı taraftan atılan okları toplayıp, amcalarına vermiştir. Savaş, Kureyş ve müttefiki Kinâne'nin zaferiyle sonuçlanmıştır.

Bu, Efendimizin katıldığı ilk savaştır.

- Peygamber'in **Ebu Talib**'in dışında kalan **amcalarının isimleri şunlardır;**
- **Ebu Leheb, Hâris, Hamza, Zubeyr ve Abbas.**
- **Halalarının isimleri ise şunlardır;**
- **Beyza, Erva, Atike, Safiye, Ümeyye ve Bere.**
- Peygamberimizin annesi Zühre oğullarından Amine binti Vehb

Hilfu'l-Fudul

- Hz. Peygamber gençlik döneminde “Ficar savaşları, Hilfu'l fudul, ticari faaliyetleri, Kâbe'nin tamiri sırasında hakemlik görevi ve Hz. Hatice ile evlenmesi” önemli olaylardır.
- **Abdullah b. Cüd'an**'ın evinde düzenlenen antlaşma “**Hilfu'l-Fudul**”dır. Hilfu'l-Fudul “erdemlilerin yemini” anlamına gelir. Bu cemiyet varlığını **Emeviler** dönemine kadar sürdürmüştür.
- Hz. Peygamber gerek gençlik yıllarındaki ahlaki yapısından gerekse ticaret yaptığı dönemdeki davranışlarından dolayı “**el-Emin**” lakabıyla anılır olmuştur.

- *Hz. Hatice “**Nefise binti Ümeyye**” aracılığıyla Hz. Peygamber’e evlenme teklifinde bulunmuştur.
- *Hz. Hatice’ye Mekke’de iffet ve güzel ahlakından dolayı “**Tahire**” diye lakap verilmiştir.
- *Hz. Peygamber’in Hira mağarasında inzivaya çekilip burada ibadet edip tefekküre dalmasına “**Tahannüs**” denir.

- Hz. Muhammed ile Hatice evlendiklerinde Peygamber 25 yaşında Hz. Hatice ise 40 yaşında idi.
- Hz. Hatice dul bir bayan olup daha önce iki evlilik yapmıştı. Hz. Hatice vefat edinceye kadar Hz. Peygamber başka biriyle evlenmemiştir. Ondan daima hayır ile bahsetmiştir.
- Hz. Peygamber'in Hz.Haticeden Kasım, Abdullah (Tahir-Tayyib), Rukiyye, Zeynep, Ummugulsum ve Fatıma isimli çocukları dünyaya gelmiştir.
- Bütün çocukların doğumunda **Ümmü Rafi Selma** ebelik yapmıştır. Peygamber ilk çocuğu Kasım'dan dolayı Ebu'l-Kasım künyesini almıştır.

- **Peygamber'in kızlarında** Rukiye Osman ile evlenmiştir. Rukiye vefat edince Peygamber'in diğer kızı Ümmü Gülsüm Osman ile evlenmiştir. Bundan dolayı **Osman'a "Zü'n-Nureyn/İki nur sahibi"** denilmiştir.
- **Zeyneb, Ebu'l-As b. Rebi ile evlenmiştir. Fatıma ise** Peygamber'in amcası oğlu **Ali** ile evlenmiştir.
- Hz. Peygamberi'nin Fatıma dışındaki bütün çocukları peygamberden önce vefat etmiştir.
- Hz.Peygamber'in **Mısırlı Cariye Mariye'de İbrahim** isimli bir oğlu olmuş O'da Küçük yaşta ölmüştür.

- Kabe Hakemliği 605 yılında gerekleŒmiŒtir. Yangın ve sel baskınlarından zarar gören Kabeyi yeniden inŒa etmek istediler.
- Ciddeden malzeme getirdiler. Peygamberimiz amcası Hz Abbas ile taŒ taŒımda yardımcı oldular. ve sonucunda Hacerül esved taŒının yerine koyulmasında hakemlik yaparak Peygamberimiz **el Emin** lakabını almıŒtır.
- Bakum er Rumi.....

- Vahiy meleği insan suretinde “**Dihyetü’-Kelbi**” suretinde gelmiştir.
- **-Hz. Peygambere ilk iman edenler;**
- “Hz. Hatice, evlatlığı Zeyd,
- Hz. Ali, Hz. Ebu Bekir, Ebu Zerr-il Ğiffari, Sa’d b. Ebi Vakkas” olmuştur.

- **Not:** İlk inen ayetler “**Alak/1-5**”
- **Not:** Fetretü'l Vahyin sonra ermesi “ Duha veya **Müddessir/1-7** ”
- **Not:** Gizli tebliğe “**Müddessir / 1-7**” suresi ile başlamıştır.
- **Not:** Açık tebliğe “**Hicr 94**” ile başlanmıştır.
- **Not:** Davetin yakın akrabadan başlanması “**Şuara 214**”

- *Hz. Peygamber'e Kabe'de namaz kılarken elbisesini boyuna dolayarak boğmak ve üzerine hayvan pisliği atarak fiili saldırıda bulunan "**Ukbe b. Ebi Muayt**"tır.
- *İslam'ın **ilk şehitleri** olan Yasir ve Sümeyye'dir. Oğulları **Ammar** ise müşriklerin dediklerini kabul etmiş gibi görüldüğünden canını kurtarmıştır.
- Bu olay Kur'an'da "**Nahl**" suresinde anlatılmaktadır.

Engellemeler, Uzlaşma Girişimleri, Hz. Hamza ve Hz. Ömer' in Müslüman Olması

Nübüvvetin 6. yılıydı. Ebû Cehil ve çevresinde bulunanların Hz. Muhammed'e hakaret ettiğini duyan sütkardeşi ve amcası **Hamza** çok öfkelen-di.

Avdan dönerken elindeki yayı Ebû Cehil'e vurdu. Ardından, ben de Muhammed'in dinine inanıyorum dedi.

Cesareti olan varsa dövüşebiliriz diye mesesini yükseltti. Bu olay ile Müslüman oldu.

Engellemeler, Uzlaşma Girişimleri, Hz. Hamza ve Hz. Ömer' in Müslüman Olması

Hz. Muhammed'i ortadan kaldırmak için yola çıkan **Ömer**, kız kardeşi Fâtıma'nın da İslam'ı seçtiğini öğrenince kardeşinin evine gitmişti.

Tâhâ suresinin ilk ayetlerini okurken eniştesini ve kız kardeşini dövmüştü. Fâtıma'nın inançtaki kararlılığını görünce çok pişman olmuş, okuduğu ayetleri kendisinden istemişti.

Tâhâ ve Abese surelerini ilk ayetlerinin etkisi altında kaldı. Erkam'ın evine giderek Müslüman oldu.

Habeşistan Hicretleri

Hz. Muhammed, Müslümanların güvenliği için Habeşistan'a ilk kafilenin gitmesini önerdi. Çünkü daha önce orada kendisi ticaret yapmış ve oranın güvenli bir yer olduğunu biliyordu.

Ayrıca Habeşistan'ın kralı Necaşi Negus ile de ticari dostlukları vardı. Negus ölmüş onun yerine Ashame geçmişti.

Necâşî Ashame Hristiyan'dı ve insanlara adaletle davranıyordu. **11 erkek ve 4** kadından oluşan kabile, 615 yılında Şuaybe Limanı'ndan Habeşistan'a hicret etti.

- ***Garanik Olayı:**
- Bu olay'da Hz. Peygamber "**Necm**" suresini okumuştur.
- Bu surede putlardan bahsedilir ve ayet sonunda Peygamber secdeye gider, müşriklerde putlara saygı için eğildiği söylentisini çıkarırlar.
- Bu söylenti **Habeşistan'a hicret** edenlere ulaşması üzerine burada bulunanlar Mekke'ye dönme kararı alırlar.

- **Habeşistan'a ikinci hicret miladi 616** yılında gerçekleşmiştir.
- İşkencelerin iyice artması ile Peygamber Müslümanların hicretine tekrar izin vermiştir.
- Bu ikinci grup 82 erkek 10 veya 18 kadından oluşuyordu. Kafile başkanlığını Cafer b. Ebi Talib yapıyordu.
- Zü'l-hicreteyn.....
- Ebül-mesakin.....

- *Habeşistan'daki Müslümanlar Hudeybiye anlaşmasından sonra Resulullah tarafından Medine'ye geri çağırılmışlardır.
- **Müşriklerin boykot/ambargo kararları risaletin 7. Yılı uygulanmaya başlanmıştır.**
- Bu boykot ile Mekkeli müşrikler ilk defa Müslümanlara karşı yazılı bir belge hazırlamışlardır.

Kureyş Kabilesi'nin Boykotu ve Hüzün Yılı

Hz. Hatice ile Ebû Talib bu zor zamanda tüm servetlerini harcadılar. Ticaret tamamen durmuştu.

Sonunda Ebû Talib'in kız kardeşinin oğlu Züheyr b. Ümeyye ve Hişam b. Amr gibi duyarlı kişiler, **Mut'im b. Adî ve Zem'a b. Esved, Ebû Talib mahallesine gittiler.**

Mahsur kalanlar çıkartıldı ve böylece boykot da sona ermiş oldu.

Müşriklerin boykot maddeleri şöyleydi:

Hz. Muhammed, kendilerine teslim edilinceye kadar barış anlaşması yapılmayacaktır.

Müslümanlara merhamet edilmeyecektir.

Müslümanlara kız alınıp verilmeyecektir.

Müslümanlarla alışveriş yapılmayacaktır.

Müslümanlarla konuşulmayacaktır.

Müslümanların evlerine gidilip gelinmeyecektir.

Kureyş Kabilesi'nin Boykotu ve Hüzün Yılı

Peygamberliğinin 10. yılı, (10 Ramazan/19 Nisan 620) amcası Ebû Tâlib ve 25 yıllık vefalı eşi Hz. **Hatice 3 gün** arayla vefat ettiler. Bu kayıplar çevrede üzüntü oluşturdu. Özellikle Hz. Muhammed aşırı derecede üzüldü.

Bu yıla **Senetü'l- Hüzn, âmü'l-hüzn** (üzüntü, hüzün yılı) denmiştir. Ebû Tâlib'in vefatı üzerine Ebû Leheb, kız kardeşlerinin ısrarlarıyla Hz. Muhammed'i korumaya razı oldu. Fakat sonra, Ukbe b. Ebû Muayt ile Ebû Cehil'in ısrarıyla bundan vazgeçti.

Hz. Muhammed, Tâif dönüşünde Kureyşli bir müşrikin himayesiyle Mekke'ye girebildi.

Tâif'e Gidiş ve İsra ve Miraç

Hız. Muhammed, Zeyd bin Harise ile 620 yılında Taif şehrine gitmişti.

Taif'te bulunan yöneticilerle ve ileri gelenleriyle görüştü. Onları İslam'a davet etti.

Miraç hadisesi recep ayının 27.gecesi gerçekleşti.

Bu gece 5 vakit namaz farz kılınmış, Bakara son ayetler(285-286) ,Allaha ortak koşmayanların affedileceği müjdesi vermiştir.

Peygamberliğin 10. yılında Hız. Muhammed tebliğ faaliyeti için Mekke dışına çıkmaya karar vermişti.

Akabe Görüşmesi ve Biatleri

Nübüvvetin 11. yılı (620) tarihinde Hz. Muhammed ve haccetmeye gelen (Medine) Yesrib'den 6 kişi Mina mevkiinin تنها bir yeri olan Akabe'de bir araya geldiler.

Onlara İslam'ı anlattı. Hazreç kabilesinden olanlar İslam'ı kabul ettiler.

Bu 6 kişinin içinde **Es'ad b. Zürâre** adında liderlik özeliği olan, konuşması çok güçlü biri vardı. Es'ad, Yesrib'e döndüğünde Evs kabilesine ve kendi kabilesine öğrendiği dini etkili bir şekilde anlattı.

Akabe Görüşmesi ve Biatleri

Es'ad, 1 yıl sonra Akabe'de tekrar görüşme sözü verdi.

6 Medineli sayesinde birçok kişi İslam'a girmişti.

1 yıl sonra (Bi'setin 12. yılı Zilhicce /Temmuz 621) 10 kişi Hazreçli, 2 kişi de Evs kabilesinden **toplam 12 kişi** gizlice Akabe'ye geldiler. Buna "**Birinci Akabe Biatı**" denir.

***Birinci Akabe Biatı**, cihad ve savaş esaslarını içermediğinden dolayı "**Kadınların Biatı**" olarak isimlendirilmiştir.

(Ahlaki prensipler üzerine yapılmış bir biattır.)

Senetu'l-İbtihac.....

- **İkinci Akabe Biatı**, siyasi yoğunluklu bir sözleşmedir.
- İkinci Akabe biatı ile Hz. Peygamber'in Medine hicretinin kapıları açılmıştır.
İkisi kadın 75 kişi
- *Mekke'den Yesrib'e hicret eden ilk isim Mahzumoğullarından "**Ebu Seleme**"dir.
- Ebu Seleme akabe biatlarından önce hicret etmiştir.

Medine'ye Hicret

- *Müşriklere meydan okuyarak açıktan hicret eden tek isim “**Hz. Ömer**”dir.
- *Medine’ye en son hicret eden ise Peygamberin amcası “**Abbas**”tır.
- *Mekkeli müşriklerin Hz. Peygamber’in durumunu konuşmak ve Ona suikast düzenlemek için yaptıkları toplantı Kur’an’da “**Enfal**” suresinde anlatılmaktadır.

- *Hz. Peygamber'in hicret yolculuğunda bindiği devenin adı "**Kusva**"dır.
- *Hicret yolculuğunda Hz. Peygamber ve Hz. Ebubekir'e rehberlik edecek olan "**Abdullah b. Uraykıt**" isimli rehberdir.
- *Peygamber Sevr mağarasındayken kendilerine yiyecek getirmek için beline iki kuşak saran Hz. Ebubekir'in kızı **Esmâ**'ya bu olaydan dolayı "**Zatü'n-nitâkayn**" (iki kuşak sahibi) denilmiştir.

- *Hicret yolunda Hz. Peygamber ve beraberindekileri ele geçirmek için giden ve atının ayağı kuma battığından istediğini yapamayan “**Süraka b. Malik**”tir.
- *Hicret yolunda Kuba’ya ulaşan Hz. Peygamber burada “**Gülsüm b. Hidm**”in evinde kalmıştır.

- Peygamber'in Kuba'da kaldığı süre içinde **Kuba mescidi** inşa edilmiştir.
- **Bu mescid İslam tarihinde inşaa edilen ilk mescittir** ve Kur'an'da "**Tevbe**" suresinde geçmektedir. (İlk günden takva üzerinde kurulan mescid)
- *Hz. Peygamber "**Ranuna vadisi**"nde ilk Cuma namazını kıldırmıştır.
- Bu mescit günümüzde **Cuma mescidi** olarak anılır.

- *Hz. Peygamber Medine’de “**Ebu Eyyub el-Ensari**”nin (**Mihmandar-ı Resul**) evine misafir olmuştur.
- *Medine’deki münafıklara daima önderlik eden kişi “**Abdullah b. Ubey**” olmuştur.
- *Mescid-i Nebi’nin üç kapısı bulunmaktadır:
- *Babu’s-Selam
- *Babu’l-Cibril
- *Babu’l-Atik

Medine’de İlk Faaliyetler.

- Ensar ile Muhacirler arasında Muahat anlaşması
- Mescidi nebevi inşa edildi
- Suffe oluşturuldu.
- Medine vesikası anlaşması yapıldı.
- Pazaryeri kuruldu Baki mezarlığı tahsis edildi.
- *Medine dışına Yemen’e gönderilen ilk eğitimci suffice’den seçilen “**Muaz b. Cebel**”dir.

- *İslam tarihinin ilk nüfus sayımı Medine'deki Müslümanların isimlerinin bir listede toplanması ile yapılmıştır. (1500 kişinin ismi vardır)
- *Hz. Peygamber Medine'nin sınır tespiti için **Ka'b b. Malik'i** görevlendirmiştir.
- *Hz. Peygamber elçileri Mescid'de "**Üstüvanetü'l-Vüfud**" (elçiler sütunu) adını taşıyan bir direğin önünde kabul etmiştir.

- Namaz vakitleri için ezan okunması sahabeden “ **Abdullah b. Zeyd**”in gördüğü rüya ile olmuştur.
- **Not:** Kible'nin değişmesi Kur'an'da “**Bakara / 144**” ayeti ile olmuştur.
- Bedir savaşından bir ay sonra “**Bakara**” suresinde nazil olan ayetler ile Ramazan orucu farz kılınmıştır.
- Müslümanlar ilk Ramazan oruçlarını **hicretin 2.yılında** tutmuşlardır.

Medine'ye İlk Adım ve İlk Çalışmalar

Medine Sözleşme Maddeleri:

- *Yahudiler dinlerini yaşamada serbest olacaklardır.
Müslümanlarla Yahudiler, barış içinde yaşayacaklardır.
- *Dışarıdan bir saldırı olursa Medine Yahudilerle birlikte savunulacaktır.
- *Müslümanlarla Yahudiler arasında bir anlaşmazlık çıkarsa, Hz. Muhammed hakem kabul edilecektir.
- *İki taraftan biri, üçüncü bir tarafla savaşırsa birbirlerine yardımcı olacaklardır.
- *Kan diyetleri, kabileler arasında eşit olarak ödenecektir.

İç ve Dış Tehditler - Bazı Gazve ve Seriyyeler

Hz. Muhammed, hicretten 7 ay sonra (Ramazan 1/ Mart 623) Kureyşliler'in tehdidinden Müslümanları korumak için askerî operasyonlar düzenlemiştir.

Sîfü'l-Bahr Seriyyesi, Râbiğ Seriyyesi, Harrâr Seriyyesi, Ebva [Veddân]Gazvesi, Buvât Gazvesi, Uşeyre Gazvesi gibi. Hicretten 17 ay sonra (Receb 2/Ocak 624) Abdullah b. Cahş seriyyesi yapılmıştır.

Kureyş müşrikleri ve Arap Yarımadası'nda yaşayan Yahudilere karşı siyasi sebeplerle düzenlenen 13 gazve ve 21 seriyye olmak üzere toplam 34 askerî seferden bahsedilmektedir.

İç ve Dış Tehditler - Bazı Gazve ve Seriyyeler

Hz. Muhammed, hicretten 7 ay sonra (Ramazan 1/ Mart 623) Kureyşliler'in tehdidinden Müslümanları korumak için askerî operasyonlar düzenlemiştir.

Sîfü'l-Bahr Seriyyesi, Râbiğ Seriyyesi, Harrâr Seriyyesi, Ebva [Veddân]Gazvesi, Buvât Gazvesi, Uşeyre Gazvesi gibi. Hicretten 17 ay sonra (Receb 2/Ocak 624) Abdullah b. Cahş seriyyesi yapılmıştır.

Kureyş müşrikleri ve Arap Yarımadası'nda yaşayan Yahudilere karşı siyasi sebeplerle düzenlenen 13 gazve ve 21 seriyye olmak üzere toplam 34 askerî seferden bahsedilmektedir.

İç ve Dış Tehditler - Bazı Gazve ve Seriyyeler

Hz. Muhammed, hicretten 7 ay sonra (Ramazan 1/ Mart 623) Kureyşliler'in tehdidinden Müslümanları korumak için askerî operasyonlar düzenlemiştir.

Sîfü'l-Bahr Seriyyesi, Râbiğ Seriyyesi, Harrâr Seriyyesi, Ebva [Veddân]Gazvesi, Buvât Gazvesi, Uşeyre Gazvesi gibi. Hicretten 17 ay sonra (Receb 2/Ocak 624) Abdullah b. Cahş seriyyesi yapılmıştır.

Kureyş müşrikleri ve Arap Yarımadası'nda yaşayan Yahudilere karşı siyasi sebeplerle düzenlenen 13 gazve ve 21 seriyye olmak üzere toplam 34 askerî seferden bahsedilmektedir.

Bedir Savaşı (2/624)

- Hz. Peygamber ile müşrikler arasındaki ilk savaş Bedir'de meydana gelmiştir.
- Hicretin 2. yılında Kureyşliler, büyük bir kervan hazırlayıp Ebû Süfyan'ın idaresinde Suriye'ye göndermişlerdi.
- Bin deveden oluşan ve elli bin dinar sermaye ile hazırlanan bu kervan, Kureyş tarafından sevkedilen en büyük kervanlardan biridir.

- Bu arada kervanın dönüş haberini başka kaynaklardan öğrenen Hz. Peygamber, 12 Ramazan 2/9 Mart 624'te Medine'den hareket etti.
- Sancaktarlık görevine *Mus'ab b. Umeyr, Hz. Ali ve Sa'd b. Muâz'ı* tayin etti.
- *Müslümanlar ilk şehitlerini Bedir savaşında vermişlerdir. Savaş meydanında şehit olan ilk kişi "**Mihce**"dir.

- **Mübareze** : Teke tek vuruşma. Arap geleneğine göre savaş mübareze (teke tek vuruşma) şeklinde başlar.
- Bakara, Âl-i İmran ve Enfâl sûrelerinde bunlardan başka Bedir Gazvesi'nden bahseden daha pek çok âyet-i kerîme mevcuttur.
- Kur'an-ı Kerim'de bu savaştan ayırdetme günü (**Yevme'l-Furkân**) ve iki topluluğun karşı karşıya geldiği gün (**Yevme'l-Teka'l-Cem'ân**) diye bahsedilmektedir.

- *Hz. Peygamber Bedir'e sefer için çıktığında yerine "**Abdullah b. Ümmü Mektum**"u vekil olarak bırakmıştır.
- *Bedir savaşında kuyuların taşla doldurulması tavsiyesini "**Hubbab b. Munzir**" yapmıştır.
- *Bedir savaşı sonrası esirlerin fidye karşılığı serbest bırakılması uygulaması dışında bırakılarak ölüme mahkum edilenler "**Ukbe b. Ebi Muayt**" ve "**Nadr b. Haris**" tir.
- **Not: Duhan** suresi 16.ayetinde geçen "**Batşe-i Kübra**" tabiriyle Bedir savaşının kastedildiği belirtilmektedir.

Benî Kaynukâ Gazvesi (2 H./ 624 M.)

- Bedir Savaşı sonrasında Kaynukâ Yahudileri'nin Müslümanlar ile yapılan anlaşmaya aykırı davranıp Müslüman bir kadına saldırmaması ile bu gazve meydana geldi.
- Hz. Peygamber **hicretin 2. yılı Şevval ayında** Benî Kaynukâ'yı muhâsara etti.
- 15 günlük kuşatma sonrasında 700 kişilik Kaynukâ Yahudileri Suriye'ye sürgün edilip mallarına el kondu.
- Ganimetlerin beşte biri ayrılıp geri kalanı gazilere paylaştırıldı.

Sevik Gazvesi

- *Ebû Süfyan* intikam almak maksadıyla Bedir Gazvesi'nden iki buçuk ay kadar sonra iki yüz kişilik silahlı bir birlikle Medine'ye doğru yürüdü
- Peygamberimiz olayı öğrenir öğrenmez otuz süvari ve yüz yirmi yayadan oluşan bir askerî birlikle Ebû Süfyan'ın peşine düştü.
- Kaçarken ağırlık teşkil eden torbalardan bir kısmını attı. Kavrulmuş una nisbetle bu sefere "Sevîk Gazvesi" denildi.

- **Karkaratül küdr Gazvesi:**
- Hz peygamber Süleyme ve Gatafan kabilelerinin medineye hucüm edeceğini öğrenince iki yüz kişilik bir gurupla karkaratülkür mevkiine gitti fakat müşrikler çarpışmayı göze alamayarak kaçtılar.
- **Gatafan (Zü Emer) Gazvesi:**
- Hicri 3. yılın rebiülevvel ayında dört yüz sahabe ile medineyi yağmalamak isteyen beni muharip ve beni salebe üzerine yürüdü. Fakat peygamberin üzerine geldiklerini duyunca kaçtılar.

Karede Seriyyesi

- ® Sâhil yolundan Suriye'ye kervan göndermeye cesâret edemeyen Kureyş müşrikleri **Irak yolunu** kullanmaya karar verdiler. Hz. Peygamber sâhil boyunda oturan kabilelerle antlaşmalar yapmıştı.
- Bu esnada Hz. Peygamber bir Kureyş kervanının Medine'nin doğusundan Suriye'ye doğru gitmekte olduğunu öğrendi.
- Kureyş kervanına karşı Zeyd b. Hârise'nin idâresinde 100 kişilik birlik gönderdi.
- Zeyd b. Hârise Necid'de bulunan Karede bölgesinde kervanı ele geçirerek Medine'ye getirdi.

Uhud Savaşı (3/625)

- üç bin kişilik kuvvetle Ebû Süfyan'ın komutasında Medine'ye doğru hareket ettiler.
- Mekke'de oturan **Hz. Abbas** Kureyş'in savaş hazırlıklarını, asker ve hayvan sayısını, silah durumunu bir mektupla Hz. Peygamber'e bildirdi.
- Savaşın ilk safhasında düşman kayıplar verdi ve geri çekilmeye başladı.
- İslam askerleri ganimetleri top lamaya koyulunca Ayneyn tepesindeki okçular da yerlerinden ayrıldı.
-

- Uhut savaşında 300 adamı ile geri dönen münafık “ **Abdullah b. Ubey**”dir.
- Uhut savaşında okçular tepesi komutanlığını “**Abdullah b. Cubeyr**” yapmıştır.
- Okçular tepesinin ismi “**Ayneyn tepesi**”dir. Daha sonra bu tepeye “**Cebelu’r-Rumat**” denilmiştir.
- Peygamberi Uhut savaşında koruyan bayan sahabe “ **Nesibe bint-i Ka’b (Ümmü Ümare)**” dir.

- **Uhud Savaşı'nın Sonuçları**

- **1.** Müşrikler savaşı kazanmalarına rağmen İslâmiyet'i yok etmeyi başaramadılar.
- **2.** Hz. Hamza, Cübeyr b. Mut'im kölesi **Vahşî b. Harb** tarafından şehit edilmiştir.
- **3.** Uhud Savaşı'nda Müslümanlar **70** şehit vermişken, müşriklerin ölü sayısı 22'dir.
- **4.** Okçuların ve gençlerin Hz. Peygamberin isteğine uymamaları ve ganimet elde etme arzusu, yenilgiye sebep olmuştur.

- **Not:** Uhut savaşı “**Al-i İmran**” suresinde geçmektedir.
- **Not:** Huneyn savaşı “ **Tevbe**” suresinde geçmektedir.
- **Not:** Tebük seferi “**Tevbe** ” suresinde geçmektedir.
- **Not:** Bedir savaşı “**Enfal** ” suresinde geçmektedir.
- **Not:** Hendek savaşı “**Ahzap**” suresinde geçmektedir.

- **Hamrâülesed Gazvesi :**
- Hz. Peygamber, Uhud şehitlerini, elbiseleri ve kanlarıyla yıkanmadan defnedip aynı gün Medine'ye döndü.
- Yaralı olan Hz. Peygamber ertesi gün sabaha doğru, Kureyş ordusunun Medine'ye baskın düzenlemek istediğine dair bir haber aldı.
- Hem düşmanın baskınını önlemek ve hem de Müslümanların zayıf düşmediğini göstermek maksadıyla Kureyş ordusunu takip etmeye karar verdi.

- **Katan seriyyesi:**
- Uhud savaşında zayıfladıklarını düşünen Esed kabilesi ani baskın yapmak için Medine'yi yağmalamayı kararlaştırdı .
- Hz peygamber Ebu Seleme komutasında 150 kişilik bir gurupla Esed kabilesine gönderdi.
- İleride peygamberlik iddiasında bulunacak Tuleyha bin huveylid ile kardeşi seleme tarafından kışkırtılan gurup etkisiz hale getirildi.

- **Katan seriyyesi:**
- Uhud savaşında zayıfladıklarını düşünen Esed kabilesi ani baskın yapmak için Medine'yi yağmalamayı kararlaştırdı .
- Hz peygamber Ebu Seleme komutasında 150 kişilik bir gurupla Esed kabilesine gönderdi.
- İleride peygamberlik iddiasında bulunacak Tuleyha bin huveylid ile kardeşi seleme tarafından kışkırtılan gurup etkisiz hale getirildi.

Bi'r-i Maûne Faciası

- Uhud Savaşı'ndan 4 ay sonra Safer ayı 625'te Âmir b. Sa'saa kabilesi başkanı Ebu Berâ (Âmir b. Mâlik) Medine'ye gelerek Hz. Peygamberle görüştü.
- Hz. Peygamber, Ebu Berâ'yı İslâm'a davet etti. Fakat o kabul etmedi. Bununla birlikte kabilesine İslâm'ı anlatacak kimseler göndermesini istedi.
- Hz. Peygamber, dâvetçilerin başlarına bir tehlike gelebileceğinden endişe ettiğini söyledi. Ebu Berâ'nın onların emniyetini garanti etmesi üzerine **Ehl-i Suffe'den 70 kadar kurrâyı** istenen yere gönderdi.
- Bi'r-i Maûne'ye vardıklarında, korkunç bir ihânetle karşılaştılar.

Reci Vakası

- Yine 625 yılının Safer ayında Adal ve Kâre kabilelerinden bir heyet Medine'ye Hz. Peygamber'in yanına gelerek kabilelerine İslâm'ı öğretmeleri için bir heyet göndermelerini istedi.
- Hz. Peygamber'in gönderdiği 10 kişilik ekip Recî suyuna vardıklarında Lihyanoğulları'ndan 100 kadar silahlının saldırısına uğradılar. Esareti kabul etmeyen grubun çoğu çatışarak şehit oldu.
- Abdullah b. Târik yolda çatışıp şehit olurken Hubeyb ve Zeyd, işkenceyle öldürüldüler.
- Hubeyb öldürülmeden önce izin alarak, 2 rekat namaz kıldı.

Beni Lihyan Gazvesi

- Bu gazveye **Usfan** da denilmektedir.
- Recı vak' asında bir çok Müslümanın şehit olmasına neden olan beni Lihyanın cezalandırılmasına yöneliktir.
- Hz peygamber iki yüz kişilik bir kuvvetle harekete geçti.
- Durumdan haberdar olan Beni Lihyan gerekli tedbirleri alarak gizlenmişlerdir. Çatışma olmamıştır.

Beni Nadir Olayı

- Amr b. Ümeyye ed-Dımri Bi'ri Maune olayından sağ kurtulmuş ve Beni Amr kabilesinden iki kişiyi intikam almak için öldürmüştür.
- Bu iki kişiye Hz. Peygamber eman vermişti. Peygamber, öldürülen iki kişinin diyetini ödemek için Nadiroğullarının yurduna gitmiş ancak suikast tertipleneceğini öğrenmiş ve burayı kuşatma altına aldığı olaydır.

• ZATUR RİKA GAZVESİ (626)

- Hz. Peygamber'in Gatafân kabilesinin bazı kollarına karşı düzenlediği gazve (5/626).
- Bu gazve sırasında sancaklara yamalar konulduğu veya askerlerin çölde yürümekten yarılan ayaklarına bez parçaları sardıkları için gazveye bu ad verilmiştir
- Müşrikleri kontrol amaçlı yapıldı.
- Zâtürrikâ' Gazvesi, müslümanların hazırlanmış bir düşman mevziine taarruz taktiğini nasıl uyguladıklarını da göstermektedir.
- Rabbimizin Nisa Suresindeki izni ile **korku** Namazı kılınmıştır. (salâtü'l-havf)

Hendek gazvesi

- **Not:** Hendek savaşının bir diğer adı "Ahzap" tır.
- *Peygamber Kurayza yurduna sefere çıktığında vekil olarak " **Ümmü Mektum**" u bırakmıştır.
- *Hendek savaşında " **Selman-ı Farisi**" nin önerisiyle hendekler kazılmıştır.
- Hendek savaşının seyrini müşriklerle birlikte savaşa katılan " **Nuaym b. Mesud**" değiştirmiştir.
- 7 şevval 5/1 Ocak 627'de başlayan *Hendek kuşatması yirmi üç gün devam ettikten sonra*
- 1 Zilkade 5/24 Ocak 627'de sona ermiştir.

- Hendek Savaşı Mekke müşrikleriyle ilişkilerde önemli bir safha teşkil eder. Nitekim Kureyş müşrikleri bu savaştan sonra Müslümanlara bir daha savaş açamayacaklardır.
- **Beni Kurayza Gazvesi:** Hendekte müşriklere yardım ettikleri için Kurayza oğullarına gazve tertiplenmiştir. Kalelerine çekilmişler ve Hz peygamber ve hanımlarına hakarete bulunmuşlardır. Ve sonrası Medine'den çıkarılmışlardır.

- **Zûkared Gazvesi :**
- Hz. Peygamberin develerini kaçıran Fezâre kabilesinin başkanı *Uyeyne b. Hısn'ı* takip için Gâbe Gazvesi'ni tertiplemiştir. Düşmana yetişildi.
- Bu gazveye İslâm ordusunun konakladığı yere nisbetle Zûkared Gazvesi de denir.

Müreysî' Gazvesi

- (**Beni Mustalik gazvesi**):Beni Mustalikin Medineyi istila haberi gelince Peygamber yerine Zeyd bin Hariseyi bırakarak bin kişilik bir kuvvetle yola çıktı. Müreysî' kuyusunun başında karşılaştığı düşmana önce Hz. Ömer'i göndererek onları İslâm'a davet etti.
- Mustalikoğulları bu daveti kabul etmediler ve hemen çarpışmaya başladılar. Fakat İslâm ordusu karşısında tutunamayarak yenildiler ve on ölü verdiler.

- Çarpışmanın meydana geldiği suya nisbetle bu gazveye Müreysî' Gazvesi de denir.
- İslam ordusu karşısında yenildiler Esir düştüler. Medineye gelince Beni Mustalik reisi kızı Cüveyriye ile evlendi.
- Bunu duyanlar hısimlık olduğu gerekçesiyle esirleri serbest bıraktı.
- Bu gazve sonunda ifk hadisesi oldu.

HUDEYBİYE BARIŞ ANTLAŞMASI (6/628)

- Hicretin **6. yılında** Hz. Peygamber rüyasında Kâbe'yi tavaf ettiğini gördü. Bunun üzerine umre yapmaya karar verdi ve beraberinde 1400 sahâbeyle Mekke'ye hareket etti.
- Hz. Peygamber Mekke'ye yaklaştığında, beraberindekilerle birlikte umre için ihrama girdi ve Mekkeliler'e haber vermek üzere bir elçi gönderdi.
- Müşrikler, Müslümanların bu isteklerini kabul etmedikleri gibi kendilerine bu konuda destek vermeleri için çevre kabilelerden asker toplamaya da başladılar.

- Hz. Peygamber bir elçi daha göndererek amaçlarının savaş olmadığını yinelese de müşrikler bu elçiye de olumlu cevap vermediler.
- Bunun üzerine Hz. Peygamber üçüncü bir elçi daha gönderdi. Bu seferki elçi Mekke'de nüfuzu olan Hz. Osman'dı.
- Hz. Osman elçi olarak gittiği Mekke'de bir müddet alıkonulmuş ve Müslümanlar'ın yanına dönmesi gecikmişti. Bu durum, onun öldürüldüğü yönünde haberlerin dolaşmasına neden oldu.

- Bunun üzerine orada bulunan sahâbeler, bir savaş ihtimaline karşı, Hz. Peygamber'e müşriklerle ölünce ye kadar savaşmaya söz vererek bîat ettiler.
- Bu bîata **Rıdvan Bîatı (Bey'atü'r-ırdvan)** denilmiştir. Kureyşliler, Müslümanlar'ın kararlılığını görünce yeni bir savaş göze alamayarak bir heyet gönderdi.
- Heyette şu isimler vardı: **Süheyl bin Amr (başkan), Huveytip bin Abdü'l-Uzzâ ve Mikrez bin Hafs.**
- 628 yılında Mekke'ye 17 km uzaklıktaki **Hudeybiye kuyusu** köyünde Mekkeli müşriklerle Müslümanlar arasında anlaşma sağlandı.

- **Hız. Ali** antlaşmanın şartlarını yazmak üzere **kâtip** tayin edildi.
- Antlaşmanın maddelerinden bazıları şunlardır:
- Müslümanlar bu yıl Mekke'ye giremeyecek ve Kâbe'yi ziyâret edemeyecek; gelecek yıl bu ziyâreti yapabilecektir.
- Kureyş dışında kalan diğer kabileler, iki taraftan istediklerinin himayesine girmekte ve anlaşma yapmakta serbest olacaklar.
- Kureyşten her kim İslâm'ı kabul edip velisinin izni olmadan Müslümanlarla sığınır, bu kişi Müslümanlar tarafından kabul edilmeyecek ve Kureyşliler'e iâde edilecek fakat Mekke'ye iiticâ eden hiçbir Müslüman iâde edilmeyecektir.
- Bu antlaşma **10 yıllık** bir süre için geçerlidir..

- İlk bakışta Müslümanların aleyhinde görünen Hudeybiye antlaşması, Müslümanlar ve **İslâm'ın yayılışı** açısından önemli bir dönüm noktası oldu.
- Başta o zamana kadar Hz. Peygamber'i hiçbir şekilde muhatap kabul etmeyen Kureyş müşrikleri, bu antlaşma ile onun kurduğu **Medine İslâm Devleti'ni resmen** tanımışlardır.
- Bu yönüyle bu antlaşma Müslümanların **ilk hukuki zaferi** olmuştur.

- İslâm'a Davet Mektupları
- **Dihye b. Halîfe el-Kelbî** : Bizans hükümdarına
- **Amr b. Ümeyye ed-Damrî** : Habeşistan hükümdarına
- **Abdullah b. Huzafe es-Sehmî** : İran Kisrasına
- **Hâtıb b. Ebû Beltaa** : İskenderiye hükümdarı Mukavkis'a
- **Şücâ' b. Vehb** : Gassan Kralı Hâris b. Ebû Şemir'e
- **Selît b. Amr** : Yemame hakimi Hevze b. Ali'ye

- İslâm'a Davet Mektupları
- **Dihye b. Halîfe el-Kelbî** : Bizans hükümdarına
- **Amr b. Ümeyye ed-Damrî** : Habeşistan hükümdarına
- **Abdullah b. Huzafe es-Sehmî** : İran Kisrasına
- **Hâtıb b. Ebû Beltaa** : İskenderiye hükümdarı Mukavkis'a
- **Şücâ' b. Vehb** : Gassan Kralı Hâris b. Ebû Şemir'e
- **Selît b. Amr** : Yemame hakimi Hevze b. Ali'ye

Hayberin Fethi (Mayıs 628 M.)

- Hayber, Suriye yolu üzerinde Medine'ye 170 km uzaklıkta bir Yahudi yerleşim yeridir.
- Bu şehir Müslümanlar için tehdit oluşturmaktaydı. Zîra onlar, müşriklerle hareket ediyor ve onlara destek veriyorlardı.
- Hayber üzerine yürümeden önce Hz. Peygamber, **Abdullah bin Revaha'yı** barış elçisi olarak gönderdi ancak onlar kabul etmedi. Hayber, sağlam kaleleri olan ve ele geçirilmesi zor bir yerdi.

- Bir sabah Müslüman ordusunu karşısında gören Hayberliler korkuya kapılıp kalelerine sığındılar..
- Hz. Ali'ye **Hayber Fâtihî** unvanı verilmiştir. Müslümanlar büyük bir zafer ve çok miktarda ganimet elde ettiler.
- Hayber'in fethiyle Şam ticaret yollarının güvenliği sağlanmış oldu.
- Arabistan'da Yahudi yerleşim yeri kalmamıştır.

- Çatışmalar sırasında on beş şehit verilmiş, buna karşılık doksan üç Yahudi öldürülmüştü. Ganimetler paylaşıldı.
- Savaşta yer almayan Fedek Yahudileri anlaşma yaptılar.
- *Hayber'in fethinden sonra Peygamber Yahudi lideri Huyey b. Ahtab'ın kızı "**Safiye**" ile evlenmiştir.

- **Umretü'l-Kazâ (629 M.)**
- Hz. Peygamber Hudeybiye Antlaşmasından sonraki yıl **ashâbı** ile birlikte umre yapmıştır.
- Umretü'l-kazâ **hicretten sonra ilk Kâbe ziyareti**, aynı zamanda **umrenin ilk uygulanışı olmasının** yanısıra Hz. Peygamberin Hudeybiye öncesinde Kâbe ziyaretiyle ilgili olarak gördüğü rüyanın aynen gerçekleşmesidir.
- Umreden sonra **Hâlid b. Velîd, Osman b. Talha** ve **Amr b. Âs** ile Medine'ye gidip Hz. Peygamberin hu zurunda İslâm'ı kabul etti.

Mûte Savaşı 629

- Müslümanlarla Bizans arasında yapılan ilk savaş olan Mûte Savaşı'nın sebebi Hz. Peygamber'in Busrâ emirine gönderdiği elçi **Hâris b. Umeyr el-Ezdî'nin**, Mûte'den geçerken, Bizans adına bölgeyi idare eden Hıristiyan Gassânî emiri Şurahbil b. Amr tarafından öldürülmesidir

- Diğer taraftan Resûl-i Ekrem'in aynı yıl içinde (Rebiülevvel **8/ Temmuz 629**) bölge halkını İslâm'a davet için Belkâ'ya bir günlük mesafedeki Zâtu-atlah'a gönderdiği onbeş kişilik heyet üyeleri, oka tutularak şehit edildi.
- İçlerinden sadece Ka'b b. Umeyr yaralı olarak kurtuldu ve bu acı haberi Medine'ye getirdi.

- Devletlerarası hukukun ihlal edilerek elçisinin öldürülmesini bir savaş sebebi sayan Hz. Peygamber, Mûte'ye göndermek üzere Zeyd b. Hârise kumandasında 3.000 kişilik bir ordu hazırladı.
- Zeyd'in şehit düşmesi halinde Cafer b. Ebû Tâlib'in, Cafer şehit düşerse Abdullah b. Revâha'nın kumandanlık yapmasını, Abdullah da şehit düşecek olursa askerlerin kumandanı kendilerinin seçmesini emretti

- Mûte'ye varınca savaş düzenine geçen İslâm ordusu, kendisinin **en az otuz katı** olan büyük bir orduyla savaşa girdi.
- Çarpışmaların ik safhasında Zeyd bin Hârise Şehit düştü.
- İkinci kumandan Câfer b. Ebû Talib de Şehit düşünceye kadar kahramanca çarpıştı.
- Onun ardından sancağı devralan ve Şiirler okuyarak savaşan Abdullah b. Revâhâ'nın da Şehit düşmesi üzerine, askerler Hâlid b. Velid'i kumandan seçtiler.

- Hâlid b. Velid başarılı bir taktikle Müslüman ordusunu daha fazla kayıp vermemek adına geri çekmeyi başardı.
- Hz. Peygamber, Mûte Savaşı'nın Müslümanlar açısından bir zafer olduğunu müjdelemiştir.
- Medine'ye ulaşan Mûte gazilerini savaştan kaçanlar olarak görenleri de uyardı ve onların savaş gereği geri çekilen muzaffer askerler olduğunu söyledi

- Büyük bir düşman ordusu karşısında çok az zayıf vererek geriye çekilmeyi başaran Hâlid b. Velid, bu sebeple Hz. Peygamber'in kendisine verdiği "**Seyfullah**" (Allah'ın kılıcı) lakabıyla meşhur olmuştur.
- ***Mute savaşı**nda iki kolunu kaybederek şehit olan "**Cafer b. Ebi Talib**"e "**Tayyar**" (uçucu, uçan), savaşta komutayı alıp bir zafer kazanılmasına sebep olan **Halid b. Velid**'e ise "**Seyfullah**" (Allah'ın kılıcı) lakabı verilmiştir.

Hâlid b. Velîd, İslam ordusunu fazla zayıf vermeden Medine'ye getirdi. Mûte'de Müslümanlar 15 şehit verdi.

Mûte Savaşı, Peygamber'in orduyu gönderirken üç kumandan tayin etmesinden dolayı "**ceşü'l-ümerâ/ ba'sü'l-ümerâ**" diye adlandırılmıştır.

Bu savaşta Bizans ordusuyla ilk defa karşılaşmış oldu.

- **Zâtü's-Selâsil Seriyyesi**

- Hicretin 8. yılının Cemâziyelâhiri'nde (Ekim 629) vuku bulmuştur. Bu seriyye, düşmanı yerinde etkisiz hale getirerek Medine üzerine saldırma planından vazgeçirmek için düzenlenen seriyyelerden biridir.
- Hz. Peygamber, ordunun başına askerî ve siyasî kabiliyetinin yanısıra bilgisi ve cesaretiyle de bilinen **Amr b. Âs'**ı tayin etti. Taraflar bir müddet ok atışlarıyla çarpışmayı sürdürdü.
- Daha sonra Müslümanlar toplu hücumla geçti. Bu hücum karşısında düşman güçleri dağılıp etrafa kaçışmaya başladı. Sonunda Müslümanlar herhangi bir kayıp vermeden Medine'ye döndü.

Mekke'nin Fethi (8/630)

- *Peygamber'in büyük bir gizlilik içerisinde yürüttüğü Mekke seferi hazırlıklarını Mekke deki akrabalarına haber vermek isteyen kişi "**Hatip b. Ebi Beltea**"dır.
- *Hz. Peygamber Mekke seferi için gittiğinde yerine Medine'de vekil olarak "**Ebu Ruhm el-Gıfari**"yi bırakmıştır

- Mekke'nin Fethi Hudeybiye Antlaşmasının dördüncü maddesine göre **Huzâa oğulları Hz. Peygamber'le, Bekir oğulları ise Mekkeliler'le ittifak kurmuştu.**
- Bekir oğulları, hicretin sekizinci yılı Şaban ayında Huzâa oğullarına bir gece baskını düzenleyip onlardan 23 kişiyi öldürmüşler, canlarını kurtarmak için Hareme sığınanları dahi öldürmekten çekinmemişlerdi.

- Mekke müşrikleri, bu hain saldırıya silah ve binek bakımından destek vermiş, hatta Safvan b. Ümeyye ve İkrime b. Ebû Cehil gibi Mekkeli bazı gençler yüzlerini gizleyerek baskına katılmıştı.
- **Huzâa lideri durumu** bildirmek ve yardım istemek için kırk kişilik bir heyetle **Medine'ye** geldi
- Hz. Peygamber, yardım sözü verip onları yurtlarına gönderdi.

- Bunun ardından Kureyş liderine bir elçi göndererek, **Bekir oğullarıyla** ittifaklarını bozmalarını ya da öldürülen yirmi üç şahıs için diyet ödemelerini istedi.
- Bu iki tekliften biri kabul edilmediği takdirde, kendileriyle savaşılacağını bildirdi.
- Mekkeliler'in ilk iki şartı reddetmeleri üzerine savaş kararı verdi.

- Diğer taraftan Mekke liderleri, Hz. Peygamber'in tekliflerini reddettiklerine pişman oldular ve reisleri Ebû Süfyân'ı antlaşmayı yenilemesi için Medine'ye gönderdiler fakat Ebû Süfyân eli boş döndü.
- Mekke üzerine yürümeye karar veren Hz. Peygamber, Ebû Süfyân'ın dönüşünün ardından, nereye gidileceği veya kiminle savaşılacağını açıklamadan ashâbına savaşa hazırlanmalarını emretti.

- Medine çevresindeki Müslüman kabilelere haberci göndererek silahlarını kuşanıp Ramazan ayının ilk günlerinde Medine'ye gelmelerini bildirdi.
- Savaş hazırlığının Mekkeliler tarafından öğrenilmesini engellemek için Mekke yollarını kontrol altına aldırdı.
- Ayrıca Mekke üzerine gidileceğini gizlemek için Necid istikametine birlikler gönderdi.
- Hazırlıklarını tamamladıktan sonra Ebû Rühm el-Gifârî'yi vekil bırakan Hz. Peygamber, on bin kişilik ordusuyla 10 Ramazan 8 (1 Ocak 630) günü Medine'den ayrıldı

- Mekke yakınlarındaki **Merrüzzahran vadisine** kadar gelerek orada konakladı. Ordusunun kalabalık olduğunu gösterip Mekkeliler'in gözünü korkutmak için geceleyin her askerin bir ateş yakmasını emretti.
- Medine ordusunun mahiyetini öğrenmek için gelen Ebû Süfyân ve iki arkadaşı Müslüman gözcülerce yakalandı

- Ebû Süfyân biraz tereddütten sonra Müslüman oldu.
- Burada İslam ordusunun büyüklüğünü gören Mekke lideri Hz. Peygamber tarafından Mekke'nin savaşız teslimi için Mekke'ye gönderildi.
- İslâm ordusu dört koldan şehre girdi.

- Hz. Peygamber'in kumanda ettiği birliğin dışındaki birliklerin başında Halid b. Velid, Zübeyr b. Avvâm ve Kays b. Sa'd bulunuyordu.
- Peygamberimiz mecbur kalınmadıkça kan dökülmemesini emretti.
- Hz. Peygamber Mekke'de **genel af ilan** etti. Ancak on biri erkek, altısı kadın olmak üzere **on yedi kişiyi genel af dışında tuttu**.
- Bunların katlinin serbest bırakılması da kişisel kin ve dışmanlık yüzünden değildi. Bunlar çok büyük suç işlemişlerdi.

Huneyn (Hevazin) Gazvesi,

Mekke'nin fethi sonrası Hevâzin'e seriyyeler gönderilmişti. Hevâzinliler, Hz. Muhammed'in en önemli hedeflerinden biri hâline gelmişti.

11 Şevval 8 (1 Şubat 630) Perşembe günü Huneyn'e ulaşıldı.

Hâlid b. Velîd ile Huneyn Vadisi'nde savaş başladı. Hevâzinlilerin büyük bir kısmı, Tâif'e ve Evtâs'a sığındılar.

Bu savaşta 4 Müslüman şehit oldu. Düşman askerinden 70 kişi öldü.

Müslümanlar tarafından Huneyn Savaşı kazanılmıştı.

• Evtâs Savaşı

- Huneyn'de bozguna uğrayan düşmanın bir kısmı, bu bölgedeki Evtâs vadisinde toplandı. Müşriklerin başında **Düreyd b. Simme** vardı. Bir kısmı da Sakîf kabilesiyle birlikte Tâif'e çekildi. Bunların başında ise Hevâzin reisi **Avf oğlu Mâlik** bulunuyordu.
- Bunlar, hazırlıklarını tamamlayıp yeniden savaşmak istiyorlardı. Bu sebeple Hz. Peygamber Evtâs üzerine **Ebu Âmir** komutasında bir birlik gönderdi
- Yapılan savaşta Düreyd öldürüldü. Ebu Âmir de şehit oldu. Ebu Âmir, yaralandığı zaman, kumandayı yeğeni Ebu Musa'l-Eş'arî'ye bırakmıştı. Ebu Musa savaşı kazandı.

- **Tâif Kuşatması (Şubat 630 M.)**
- Huneyn'de yenilen düşman ordusunun komutanı **Mâlik bin Avf**, Tâif'e sığınmıştı. Bunun üzerine Müslümanlar Tâif'i kuşattı.
- Kuşatma yaklaşık 20 gün sürdü. Tâifliler, Müslümanlar'dan gelecek bir saldırıya hazırlıklıydı. Ayrıca haram aylar da yaklaşmıştı. Sonuçta şehrin teslim alınması mümkün olmadı. Müslümanlar bu kuşatmada **14** şehit vererek geri dönmek zorunda kaldı. Yaklaşık bir yıl sonra Tâifliler, İslâmiyet'i kabul etmişlerdir.
- Tâif kuşatmasında **Selmân-ı Fârisi'nin tavsiyesi** üzerine ilk defa **Mancılık** kullanılmış

Tebûk Gazvesi

Tebûk seferi, Hz. Peygamber'in bizzat katıldığı son gazvedir. Müslümanlar için ciddi bir sınav olmuştur.

Zor bir zamanda (sâ'atü'l-usra) yapıldığı ifade olunur.

Sefere katılan orduya zor zamanların ordusu anlamında "ceyşü'l-usra" denilmiştir.

630 yılında Bizans İmparatoru Herakleios müttefik Hristiyan Araplarla Müslümanlara karşı savaş hazırlığı başlattı.

Hz. Muhammed'in amacı bu savaşı savuşturmaktı.

Sefer hazırlıklarında birçok sahabe İslam ordusunun donanımı için katkılarda bulundular.

Hz. Muhammed'in kendi döneminde hazırlanan orduların en büyüğüdü.

10.000'i süvari olmak üzere 30.000 kişilik orduyla Tebuk'e kadar gelindi.

Hâlid b. Velîd'in kumandasında 400 kişilik askerî birlik Dûmetü'l-Cendel'e gönderilmişti.

Hâlid, Dûmetü'l-Cendel kalesini ele geçirdi.

Diyanet-SenTV

- **Not: Tevbe suresinde** inen Cizye ayeti ilk kez “ **Tebük seferindeki**” antlaşmalarla uygulanmıştır.
- *Tebük seferi sonrası Peygamber Medine’ye döndüğünde münafıklar Kuba’da inşa ettikleri bir mescitte namaz kılmasını istemişlerdir. Kur’an burasını **Tevbe** suresinde “**Mescid-i Dırar**” olarak isimlendirmektedir.

Arap Kabile Temsilcileri ve Müşriklere Son Çağrı

Hicretin 9. (630–631) yılına “elçiler yılı” (senetü’l- vüfûd) adı verilir.

9 .(630) ve 10. (631) yıllarda Arap Yarımadası’nın çeşitli yerlerinden 70 i aşan heyet gelmiştir.

Seleme b. Hanzale, heyetiyle birlikte 631 yılında Müs- lüman oldu.

9. (630) yılında Tuleyha’nın da bulunduğu bir heyet önce Müslüman görüldü.

Peygamberimizin rahatsızlığını fırsat bilen Tuleyha peygamberliğini ilân etmişti.

Arap Kabile Temsilcileri ve Müşriklere Son Çağrı

Mekke'nin Fethi'den sonra peygamberimiz, birçok antlaşmalar yapmıştır.

Tebük Seferi'nden sonra Hz. Ebû Bekir hac emiri oldu.

Hz. Muhammed, antlaşmalar başkanı olarak Hz. Ali'yi görevlendirdi.

Kâbe, yalnızca müminlere tahsis edildi.

Ehl-i kitap ve diğer din mensuplarının güvenliği sağlandı ve herkes kendi özgür inancını yaşayabildi.

Veda Haccı – Hutbesi, Son Günleri, Hastalığı ve Vefatı

Peygamberimiz Ramazan'da 10 gün itikâfa girdi. Yaşamının son yılı Ramazan'da 20 gün itikâfa girmiştir.

26 Zilkâde 10 (23 Şubat 632)'de veda haccına peygamberimiz çıkmıştır. O, Zülhuleyfe'de ihrama girdi.

Muhâcir ve Ensârla peygamberimiz haccını yaptı.

Ardından Medine'ye döndü. Arafat'ta, "Bu yıldan sonra sizinle burada belki de bir daha buluşamayacağım!" diye konuşma yaptı.

Veda Haccı – Hutbesi, Son Günleri, Hastalığı ve Vefatı

Bundan bir müddet sonra vefat ettiği için bu haccına “Veda Haccı”, hutbeye de “Veda Hutbesi” denilmiştir.

Veda Haccı’ndan sonra Medine’ye dönen peygamberimizin sağlığı bozuldu.

Uhud şehitlerini ziyaret etti ve cenaze namazlarını kıldı.

Cennetü’l-bakî’ mezarlığına gidip Allah’tan bağışlanma diledi.

Veda Haccı – Hutbesi, Son Günleri, Hastalığı ve Vefatı

Yemen’de **Esved el-Ansî** peygamber olduğunu iddia ediyordu.

Müseylimetü’l-Kezzâb, dinden dönerek o da peygamberlik ilan etti.

Müseylime, Hz. Ebû Bekir’in döneminde ortadan kaldırıldı.

Hicretin 11. yılında (Mayıs 632) Peygamberimiz, Üsâme b. Zeyd’i orduyla, Mûte Savaşının gerçekleştiği Bizans topraklarına göndermek istemiştir.

Bu Hz Ebubekir zamanında gerçekleşmiştir

Son günlerini Hz. Âişe’nin yanında geçirdi.

Veda Haccı – Hutbesi, Son Günleri, Hastalığı ve Vefatı

Namazları Hz. Ebû Bekir kıldırdı. 13 Rebûlevvel 11/8 Haziran 632 Pazartesi günü ruhunu teslim etti.

Cenazesi, Hz. Ali tarafından Salı günü yıkandı ve bulunduğu yere defnedildi.

Cenaze namazını gruplar hâlinde girip tek başlarına kıldılar. Naaşı, mezara Hz. Ali, Fazl, Kusem ve Üsâme tarafından indirildi.

Vefat ettiğinde beyaz bir katırı, silahları ve bir miktar arazisi vardı. Arazilerinin geliri ailesine kaldı ve bir kısmı da devlet hazinesine devredildi.

SİYER KRONOLOJİSİ

1. MEKKE DÖNEMİ

- **610.** Hz. Muhammed'in peygamberlikle görevlendirilmesi ve Alâk Sûresi'nin ilk 5 âyetinin nüzûlü
- **613.** Hz. Peygamberin Hicr Sûresi 94. âyeti uyarınca açık dâvete başlaması ve Şu'ârâ Sûresi 214. âyetin nüzûlü ile önce yakın akrabalarının İslâm'a dâvet etmesi
- **614.** Müşriklerin, zayıf Müslümanlar'a işkence ve zulümde bulunmaya başlamaları
- **615.** Müslümanların Habeşistan'a ilk hicreti Müslümanların Habeşistan'a ikinci hicreti Hz. Ömer ve Hz. Hamza'nın Müslüman olması Müşriklerin, Müslümanlar'a karşı ekonomik ve sosyal boykot uygulanmaya başlaması

- **619** Müşriklerin, Müslümanlara uyguladıkları boykotun son bulması
- **620** Hz. Hatice ve Ebu Talibin vefatları (Hüzün yılı) Hz. Peygamberin yanında Zeyd bin Hârise ile Tâife gitmesi ve Mutim bin Adiyn himayesinde Mekke'ye dönmesi
- **620.** Medine'deki Hazrec kabilesine mensup bir grubun, hac mevsiminde Akabe'ye gelerek Hz. Muhammed ile görüşüp Müslüman olması
- **621.** isrâ ve Mîraç olaylarının yaşanması
- Beş vakit namazın Müslümanlar'a farz kılınması
- Birinci Akabe Bîatı Hz. Peygamberin Medineliler'e İslâm'ı öğretmesi için Mus'ab bin Umeyri göndermesi

- **622.** ikinci Akabe Bâtı
- Müslümanların Mekke'den Medine'ye hicret etmeye başlaması
- Kureyşli müşriklerin Darü'n Nedve'de toplantı yaparak Peygamberimizi öldürme kararı alması
- Peygamberimiz ve Hz. Ebu Bekir'in Mekke'den ayrılıp Sevr Mağarası'na sığınmaları, buradan da Medine'ye doğru ilerlemeleri
- Küba'ya varış
- Peygamberimizin Küba'dan ayrılarak Ranuna Vadisi'ne gelmesi ve burada ilk Cuma namazını kıldırması, aynı gün içinde de Medine'ye varması

2. MEDİNE DÖNEM

- **622.** Mescid-i Nebevî'nin inşâ edilmesi
- Müslümanların namaza çağırması için ezan okunmaya başlanması
- Hz. Peygamberin Mekkeli muhâcirler ile Medinelî ensâr arasında kardeşliği tesis etmesi
- Medine Sözleşmesi'nin hazırlanması ve tarafların bu antlaşmayı imzalaması
- Medine şehir devletinin kurulması
- Müslümanlar'a, kendilerine düşmanlık edenlere karşı savaşmaları için yüce Allah tarafından izin verilmesi

- **623** Kiblenin değişmesi
- Ramazan orucunun farz kılınması
- **624.** Bedir Savaşı
- Hz. Peygamberin kızı Rukiyye'nin vefatı
- İlk ramazan bayramının kutlanması ve ilk bayram namazının kılınması
- Beni Kaynukâ Yahudileri'nin Medine'den sürülmesi
- Hz. Ali ve Hz. Fâtımâ'nın evlenmesi
- Zekâtın Müslümanlara farz kılınması
- Hz. Hasan'ın doğumu

- **625.**Uhud Savaşı
- Hamraü'l Esed Gazvesi
- Beni Nadîr Yahudilerinin Medine'den sürülmesi
- Hz. Hüseyin'in dünyaya gelmesi
- **626.** Hz. Ali'nin annesi olan ve Hz. Peygamberce uzun yıllar bakan Fâtımâ bint Esed'in vefatı
- **627.** Hendek Gazvesi
- Beni Kureyza Yahudileri'nin Medine'den sürülmesi
- Medine'de kuraklığın baş göstermesi ve Hz. Peygamberin yağmur duası yapması

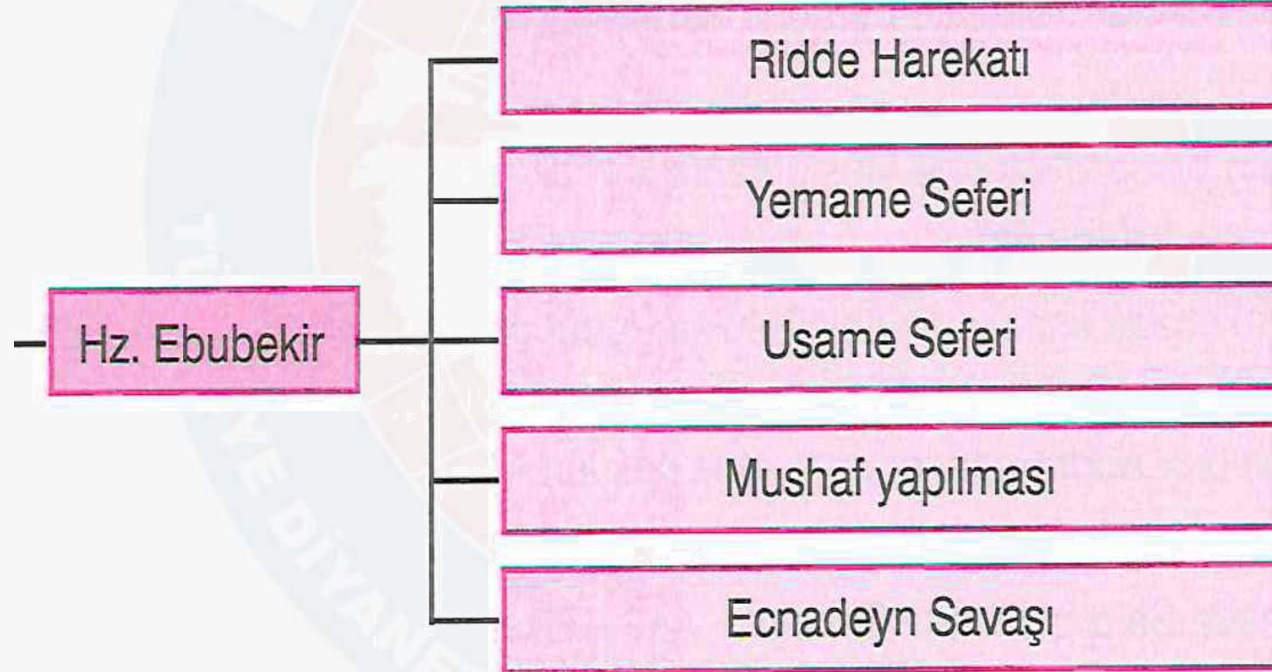

- **628.**Hudeybiye Antlaşması
- Eslemoğulları, Huzâoğulları, Huşenoğulları heyetlerinin Medine'ye Hz. Muhammed'in huzuru na gelerek İslâmiyet'i kabul etmesi
- Hz. Peygamberin civar devlet ve kabilelere mektuplar göndermesi
- Hayberin fethi
- **629.** Hâlid bin Velîd ve Amr bin Âs'ın Müslüman olmaları
- Peygamberimizin kızı Zeyneb'in vefatı
- Mûte Savaşı

DÖRT HALİFE (HULAFÂ-İ RÂŞİDÎN) DÖNEMİ

HZ. EBUBEKİR DÖNEMİ
632-634

Hz. Ebû Bekir'i Bekleyen Olaylar

Hz. Ebu Bekir,

- Peygamberimizin vefatından hemen önce göreve gönderilecek olan Üsame ordusunun gönderilmesi,
- Ridde Olayları
- Yalancı peygamberler gibi birçok problemle karşılaştı.

Hz. Ebu Bekir karşılaştığı problemleri ileri görüşlülüğü, istişareye önem vermesi ve cesareti sayesinde çözüyordu.

İlk İcraatı: Üsâme Ordusunun Sefere Gönderilmesi

- Zeyd b Harise ve arkadaşları Mute savaşında şehit düşmüşlerdi. Şehitlerin kanı yerde kalmasın diye düzenlenmiştir.
- Ayrıca Üsâme'nin (r.a.) genç ve tecrübesiz oluşu ordu komutanı olması yönünde sahabileri şüpheye düşürmüştü.
- Şam tarafına yönelen ordu, isyan eden bazı kabileleri hâkimiyeti altına alıp önemli miktarda ganimetle iki ay sonra Medine'ye geri döndü.

Ridde Olayları

Sebepleri;

- 1. Dini Nedenler:** Arap kabilelerinin bir kısmı gerçek anlamda Müslüman olmamış, sadece siyasî varlıklarını korumak için İslâm'a girmiş görünmüşlerdir.
- 2. Siyasi Nedenler:** Araplar kendi içlerinde özgür kabileler olarak yaşamışlar, hiçbir dönemde başkalarının yönetimi altına girmemişlerdir.
- 3. Ekonomik Nedenler:** Zekat vermeyerek merkezi yönetimden bağımsızlıklarını ilan etmek istemeleri.

Riddenin başlangıcı, Hz. Peygamber dönemine kadar uzanır. Nitekim bu süreçte Benî Müdlic kabilesinden Esved el-Ansî; Benî Hanîfe'den Müseylime; Benî Esed'den ise Tuleyha b. Huveylid gibileri peygamberlik iddiasıyla isyan başlatmışlardı. Bunlara mütenebbî denilmektedir.

Yalancı Peygamberler

1. Secah
2. Tuleyha b. Huveylid
3. Esvedü'l-Ansi (Yemen'de)
4. Museylimetü'l-kezzab (Yemame'de)

Yemame Savaşı: Yalancı peygamberler arasında en meşhur olanı Müseylemetü'l-Kezzab'a karşı yapılan Kur'an-ı Kerim'in toplanmasının nedeni olan çok sayıda hafız sahabinin şehit olduğu savaştır.

Hz. Ömer, Ridde hadiselerinin sebep olduğu Yemâme Savaşı'nda hafız sahabilerden büyük bir kısmının şehit olması üzerine endişelenmiş ve ayetlerin toplanması fikrini Halife'ye açmıştı. Hz. Ebu Bekir, Resulullah'ın (s.a.v.) yapmadığı bir şeyi kendisinin yapamayacağını beyan etse de daha sonra ikna olup Zeyd b. Sâbit başkanlığında bir heyeti görevlendirdi.

- İsyân hareketlerinin bastırılmasından sonra İnan bölgesine askerî seferler başlatan Hz. Ebu Bekir, Yemâme'den dönen Halid b. Velid'e İnan topraklarının giriş kapısı olan **Hîre**'yi hedef olarak gösterdi.
- İnan içlerine düzenlenecek seferler için önemli bir üs vazifesi görecek olan **Hîre** şehri kısa sürede **cizye** karşılığında teslim alındı.

- Hz. Ebu Bekir, İnan bölgesine düzenlediği askerî seferlerle birlikte Şam'ın da dâhil olduğu Bizans topraklarına birlikler göndermişti.
- İslam orduları Halid b. Velid başkumandanlığında Bizans ordusuyla **Ecnâdeyn'**de karşı karşıya geldi. **634** yılında yapılan muharebe Müslümanların kesin zaferiyle sonuçlandı.
- Bu şekilde **Filistin'in kapıları** Müslümanlara açılmış oldu

Hz. Ebû Bekir Döneminde yapılan diğer İcraatlar

1. Kur'an Mushaf haline getirildi. Müseylemetü'l-Kez-zab'a karşı yapılan savaşta çok Müslüman şehit oldu. Bunların çoğu hafızdı.
2. Halife ve Ordunun maaşı onun zamanında başladı.
3. Hz.Ömer'in teklifi ile Zeyd b. Sabit başkanlığında bir komisyon oluşturuldu ve Kur'an Mushaf haline getirildi.

Hz. Ebû Bekir'in Vefatı

- Ecnâdeyn savaşının olduğu sıralarda Hz. Ebû Bekir hastalanmış ve hastalığı iyice ağırlaşmıştır. Vefatından önce, yerine seçilmek üzere Hz. Ömer'in geçmesini bildiren bir vasiyet yazdı. Ardından Hz. Ömer'e, kendisinin cenazesinin toprağa verilmesiyle birlikte bıraktığı yerden fetihlerin hız kesmeden devam etmesini vasiyet etti.

Cenaze namazını Hz. Ömer kıldırdıktan sonra Hz. Peygamber'in yanına defnedildi.

HZ. ÖMER DÖNEMİ 634-644

- Kadı Tayini

- Hapishane

- İktâ Sistemi

- Beytül Mal

- Hicri Takvim

- Düzenli Ordu

- Divan-ı Cünd

- Hz. Ömer

Suriye Fethi (Yermük Savaşı)

Mısır Fethi

İran'nın Fethi (Nihavend)

Teşkilatlanma

- Hz. Ebu Bekir'in vasiyeti üzerine halife seçilen Hz. Ömer hicri 13. yılda Müslümanların ikinci halifesi olarak görevine başlamıştır.
- Hz. Ebu Bekir zamanında başlayan fetih hareketleri Hz. Ömer Dönemi'nde sürmüştü; Irak bölgesinde Sâsânîlerle, Suriye bölgesinde ise Bizans'la mücadele edilmiştir

Hz. Ömer Dönemi Fetihler

Hz. Ömer devrinden önce Müslümanlar başarılı askerî harekâtlar gerçekleştirdi. Hz. Ömer'e düşen, bu siyaseti devam ettirmekten ibaretti.

Köprü Savaşı: Ebu Ubeyde komutasındaki yeni bir ordu Sasani birliklerini yenilgiye uğrattı. Ancak Ebu Ubeyde komutasındaki ordu 634 yılında Köprü Savaşı'nda yenildi.

Kadisiye Savaşı: Diğer bir seferde Utbe bin Gazvan komutasındaki bir ordu Basra'yı fethetti. Sa'd bin Ebu Vakkas komutasındaki Müslüman orduları, Sasanilerle yapılan Kadisiye Savaşı'nı kazandı (636). Bu savaşta Sasanilerin ordu komutanı Rüstem öldürüldü.

Medain Savaşı: Medain Savaşı ile birlikte Sasani İmparatorluğu'nun başşehri Medain fethedildi. Kadisiye Savaşı'ndan bir yıl sonra meydana gelen Celula Savaşı sonucunda İranlılar, Rey şehrine çekildi.

Nihavend Savaşı: Müslümanlarla İranlılar arasında 642'de yapılan savaştır. 30 bin kişilik Müslüman ordusu, 150 bin kişilik Sâsânî ordusuyla Hemedan'ın güneyinde dağlık bir bölge olan Nihavend'de karşılaştı. Bu yüzden bu savaşa “Nihavend Harbi” denilmiştir.

Fethu'l-fütûh: Nihavend Savaşı (21/642) İslam tarihinde önemli dönüm noktalarından biridir. Bu nedenle bu zafere “*fethu'l-fütûh*” (fetihler fethi) adı verilmiştir.

SURİYE SAVAŞLARI (Bizans)

A) Fihl Savaşı İslam ordusu kazandı. **B) Mercürum Savaşı** **C) Yermük Savaşı**
Ubeyde b. Cerrah komutan Taun hastalığı çıktı. Muaz b. Cebel atandı. Amr b. As atandı. Gassanilere son verildi Suriye tamamen fethedildi. Fethedilen topraklar askerlere dağıtılmadı.

Hz. Ömer'in vefatı

Mugîre b. Şu'be'nin kölesi Ebû Lü'lüe Firüz en-Nihavendî tarafından bir sabah namazında hançerlendi ve ağır yaralandı. 3 gün sonra 26 Zilhicce 23/3 Kasım 644'de vefat etti. Hz. Aişe'nin O'nun isteğini kırmayarak izin vermesiyle Hz. Muhammed'in yanına defnedildi.

Hz. Ömer döneminin en belirgin iki özelliği;

- 1. Fetihlerin artması,***
- 2. Devlet teşkilatının oluşmasıdır.***

Hz. Ömer'in diğer Askeri İctihadları

Kudüs, Irak, Mısır, Suriye feth edildi.

Bizans ve Sasanilere karşı zafer elde edildi.

Halid b. Velidi azledip yerine Ebu Ubeyde b. Cerrah'ı getirdi. (Halid'i sonradan Vali tayin etmişse de Halid istifa etmiştir.)

Gayri Müslimlerden elde edilen gelirin Müslümanlara dağıtılması için "**Divan Teşkilatı**" kuruldu.

Hz. Ömer zamanında gayri Müslimlerden alınan vergiler "**fey**" altında toplanmıştır.

Sosyal güvenlik sistemini kurarak savaşa katılanlara, onların dul ve yetimlerine maaş bağladı.

Hız. Ömer'in İslam'ı Doğru Anlama ve Yorumlamadaki Bazı İctihadları

Kıtlık yılında hırsızlara had cezası uygulamadı.

Aynı anda söylenen üç talakı üç ayrı zamanda söylemiş Talak gibi saydı.

Teravîh namazının camide toplu olarak kılınmasını başlattı.

Hicri Takvime geçildi.

Aşere-i Mübeşşere'den altı kişiyi yanına çağırdı ve "üç gün içinde Halifenizi seçin" dedi.

İlk düzenli Ordu kuruldu

Adli teşkilat oluşturuldu ve Mahkemelere kadı tayin edildi.

- Beytül mal oluşturdu.
- İlk kez İKTA(TIMAR) sistemi kuruldu
- Divanı Cund Kuruldu.
- İlk düzenli ordu kuruldu. Askere maaş bağlandı

Hisbe Teşkilatı kuruldu(Üretici ve Tüketici haklarını korumak için)

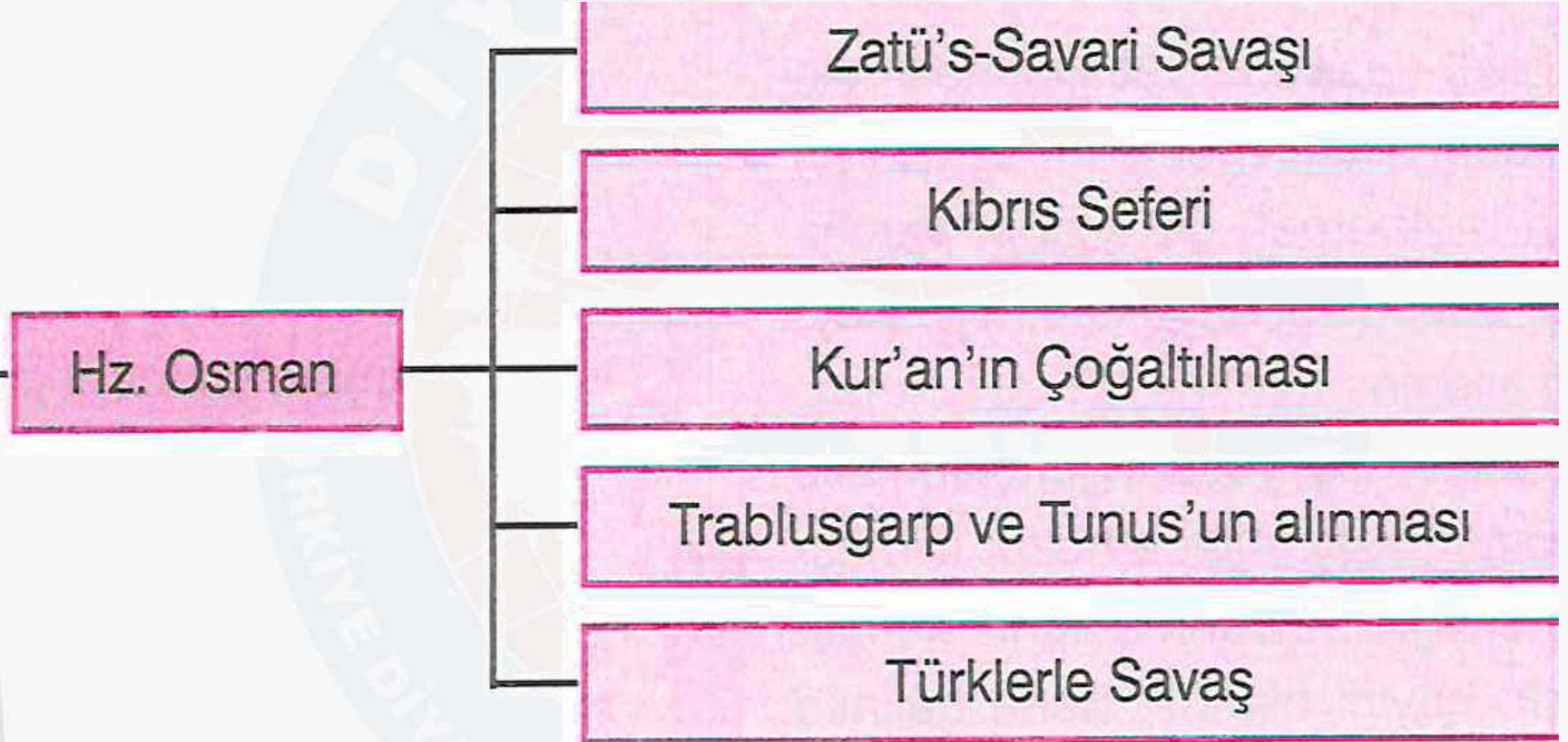
Fethedilen yerler büyük Amilliklere ayrıldı.

Basra,Kufe ve Fustat(Kahire) şehirleri kuruldu.

İlk defa zimmilerden ticaret malları vergisi olarak “Uşûr alınmıştır.

HZ. OSMAN DÖNEMİ 644-656

• HZ OSMAN DÖNEMİ (644-656)

- Osman b. Affan, şûranın aldığı karar ve halkın kendisine biat etmesiyle 644 yılında halife seçilmiştir.
- 12 Hz. Osman'ın on iki yıl süren hilafeti; 644-649 yılları arası sükûnet devri,
- 650-656 yılları onun öldürülmesiyle sonuçlanan ve İslam tarihinin ilk büyük fitnesinin yaşandığı karışıklık dönemi olarak iki kısımda ele alınmıştır.

III. Hz. OSMAN DÖNEMİ (644 – 656)

Fetihler:

- 1- Kuzey Afrika'daki fetihlere devam edilerek Libya'nın tamamı ve Tunus fethedildi.
- 2- Anadolu'da İslâm orduları Kayseri'ye kadar geldiler.

3- Doğuda Horasan ve Harezmi fethedildi.

- *İlk defa bazı Türk boyları hâkimiyet altına alındı.*

4- Kafkasya'da bulunan Hazar Türkleriyle savaşlar yapıldı. (Belencer Savaşı) Hazarlara karşı Karadeniz'in kuzeyindeki Kama Bulgarlarıyla siyasî ve diplomatik ilişkiler kuruldu. Bu ilişkiler X. Yy'da Kama Bulgarlarının Müslümanlaşmasına yol açmıştır.)

Denizcilikte Gelişmeler:

1- İlk İslâm donanması Suriye valisi Muaviye tarafından kuruldu.

2- İslâm donanması ilk savaşında Finike yakınlarında Bizans donanmasını yenilgiye uğrattı.

3- Kıbrıs'a seferler düzenlendi ve Kıbrıs vergiye bağlandı.

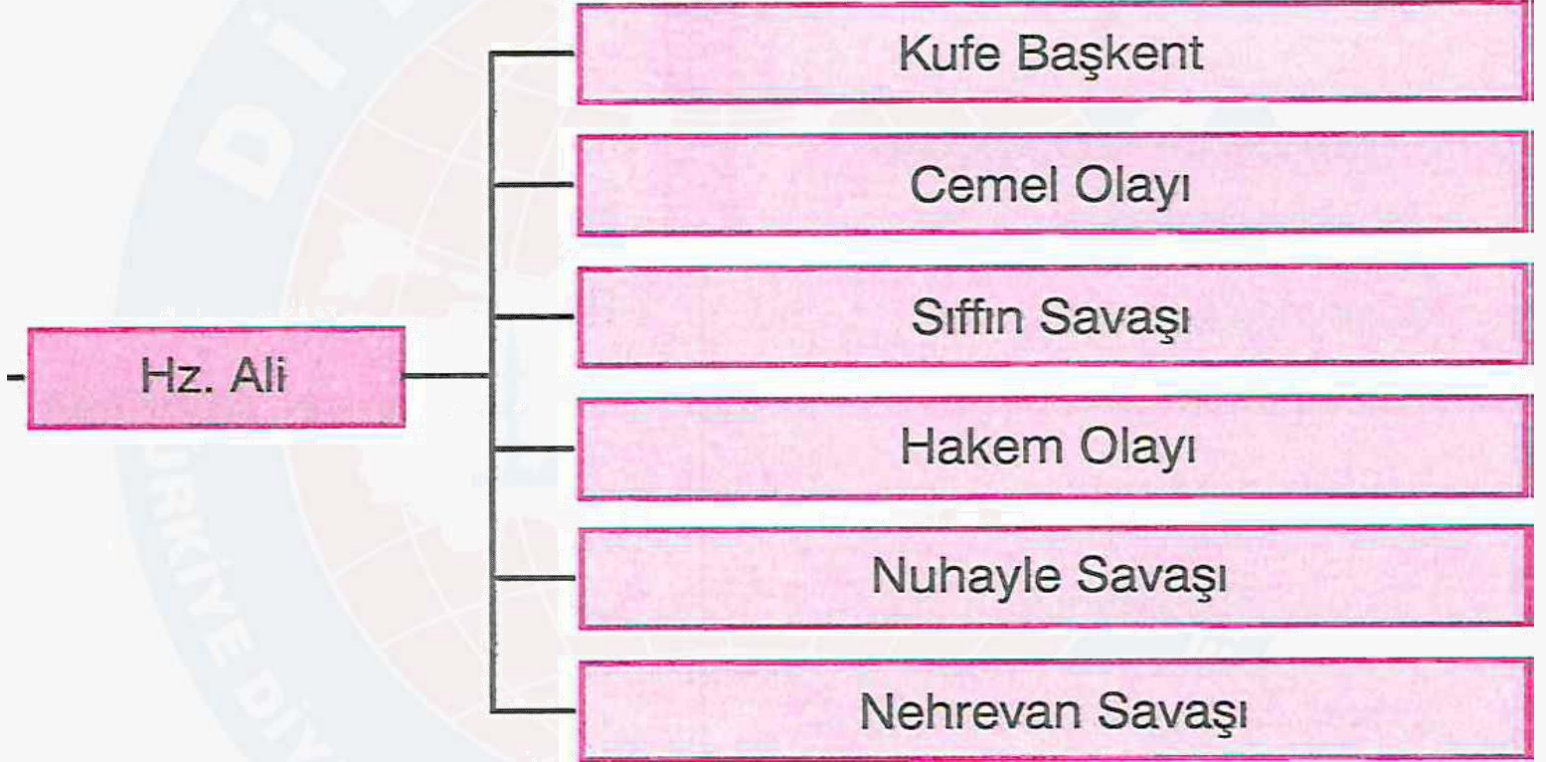
4- Rodos fethedildi.

- Libya, Tunus fethedildi.
- Türkler ile savaşlar başladı.
- Kıbrıs vergiye bağlandı.
- **İlk İslam Donanması** Suriye valisi Muaviye tarafından kuruldu
- Bizans donanması ile ilk savaş yapılmıştır.
- İlk kez Kuran-ı Kerim çoğaltılmıştır.
- ▪Hz. Osman'ın memurlukları kendi soyundan olan Emeviler'e vermesi üzerine, İslam dinindeki ilk karışıklıklar ortaya çıkmıştır.
- ▪Hz. Osman şehit edilmiştir.

HZ. ALİ DÖNEMİ 656-661

IV. HZ. ALİ DÖNEMİ (656- 661)

Cemel Savaşı: Cemel Vakası ya da Cemel Savaşı, 656 yılında, **Halife Ali b. Ebî Tâlib** ile Sevgili Peygamberimizin eşi Âişe'nin taraftarları arasında gerçekleşen muharebedir. Müslümanlar arasındaki ilk iç savaştır. Cemel Vak'ası, Hz.Âişe Annemiz'in devesi etrafında gerçekleştiği için bu isimle anılmıştır. Cemel Savaşı esnasında Hz. Ali, yaklaşık olarak 20 bin kişilik ordusunun 5 binini; Hz. Âişe Annemiz, yaklaşık olarak 30 bin kişilik ordusunun 13 binini kaybetti.

Cemel Savaşı Hz.Ali'nin zaferiyle sonuçlandı.
Hz. Âişe Annemiz'in müttefiklerinden **Talha b. İbeydullah** savaş sırasında, **Zübeyr b. Avvam** savaştan vazgeçip Medîne'ye dönerken muhtemelen nünafıklar tarafından öldürüldü. Savaşın sonunda Hz. Âişe Hz. Ali tarafından Medîne'ye gönderildi.

Sıffin Savaşı ve Hakem (Tahkîm) Olayı:

Şam valisi **Muaviye** ve **Amr b. el-Âs**, Hz. Ali'nin halifeliğini tanımıyorlardı. **657** yılında **Sıffin**'de iki taraf karşı karşıya geldiler. Barış girişimleri sonuç vermedi. Savaş Hz. Ali tarafının üstünlüğü ile devam ederken, Muaviye'nin askerleri Kur'an'ın hakem olmasını ileri sürerek Kur'an sayfalarını mızraklarının ucuna geçirdiler. Sonunda halifenin hakemler tarafından belirlenmesi istendi. **Ebû**

Musa el-Eş'ârî Hz. Ali'nin, **Amr b. el-Âs**, Muaviye'nin hakemi oldular. Hakemler uzun görüşmeler sonunda ikisinin de halifelikten alınmasına karar verdiler. Ebû Musa el-Eş'ârî vekili olduğu Hz. Ali'yi halifelikten aldığını açıklayınca Amr b. el-Âs vekili Muaviye'yi halife seçtiğini açıkladı. Hakem Olayı denilen bu gelişmeler, iç karışıklıkları artırdı. İslâm dünyasında birbirine muhalif üç grup ortaya çıktı:

Hz. Ali taraftarları, Muaviye taraftarları, Hariciler.

- İslâm dünyasında ilk resmî siyasî ayrılıklara neden olmuştur.

- Hz. Ali'nin Hariciler tarafından şehit edilmesi üzerine Dört Halife Devri sona ermiştir. Bazıları Asr-ı Saadet dönemi içine Hz. Hasan'ın altı aylık dönemini de katarlar.

Diyanet-SenTV

İSLAM TARİHİ SORU ÇÖZÜMÜ

Diyanet-SenTV

14.

- Hz. Süleyman'la arasında geçen olaylardan bahseden bir kitâbeye rastlanmamıştır.
- Me'rib şehrine 40 mil doğudaki Fâreh vadisinde MÖ. X. yüzyıla ait kalıntılar bulunmuştur.
- İbn Yeşcüb, Kahtân'dan sonra Yemen Arapları'nın atası sayılır.
- Komşuları Maîn, Katabân ve Hadramut'tur.

Yukarıda sözü edilen eski Arap krallığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aksûm krallığı
- B) Sâsânîler
- C) Sebe'liler
- D) Himyeriler
- E) Maînliler

15. Arap kabilelerinin şiiir dil ve tekniklerinin tek bir kùltür ve gelenekte birleşmesine Melik Hâris'in dört oğlundan, son kral sayılan Hucr'ün "el-melikü'd-dilîl" (serseri kral) lakabıyla tanınan oğlu ünlü şair İmruülkays ile sahâbî ve muhadram şair İmruülkays b. Âbis büyük katkıda bulunmuşlardır. Kur'an'da mevcut elli lehçeden biri bu lehçesidir. Bu krallıktan geri kalan meşhur şahsiyetler arasında Kâdî Şüreyh, Recâ b. Hayve ve ilk İslam filozofu başta gelir.

Yukarıda bahsedilen krallık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hireliler
- B) Palmiralılar
- C) Nebâtîler
- D) Kindeliler
- E) Gassânîler

16.

- Hilfü'l-fudûl'ü kurmuştur ve onunla büyük bir itibar kazanmıştır.
- Yalnız Mekkeliler'i değil, Arap Yarımadası'nın muhtelif yerlerinden hac, umre veya ticaret maksadıyla Mekke'ye gelenleri de himayesine almış, onların silâh ve eşyalarını muhafaza etmiştir.
- Herkese açık sofrası, bol ikramları ve hediye dağıtması gibi üstün hasletleri vardır.
- Ümeyye b. Ebü's-Salt olmak üzere, bazı şairlerin kasidelerine konu teşkil etmiş ve bu durum Mekkeliler arasında da itibar kazanmasına yol açmıştır.
- Nübüvvetten on yıl kadar önce öldüğü tahmin edilmektedir.

Yukarıda anlatılan şahsiyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Abdullah b. Cüd'ân
- B) Zübeyr b. Abdülmuttalib
- C) Hâris b. Abdülmuttalib
- D) Ebû Talib b. Abdülmuttalib
- E) Es'ad b. Zürâre

17. Hz. Peygamber'in son gazvesi olan Tebük Seferi yaklaşık elli gün sürdü. Receb (ekim) ayında çıkılan seferden ramazan (aralık) ayında Medine'ye dönüldü. Halk büyük bir sevinçle Seniyyetülvedâ'ya giderek orduyu kasidelerle karşıladı. Resûl-i Ekrem her sefer dönüşü Medine'ye gelince önce mescide girip iki rek'at namaz kılar, ardından oturup sefere katılmayanların mazeretlerini dinlerdi. Tebük Gazvesi'ne mazeretleri olmadığı halde katılmayan seksen kişi Mescid-i Nebevî'ye gelerek sözde mazeretlerini açıkladılar. Resûlullah onların söylediklerini esas alıp kalplerinde gizledikleri şeyleri Allah'a havale etti (et-Tevbe 9/94-98). Bu arada ensardan üç sahâbi nefislerine aldanıp sefere gitmemişlerdi. Bu üç sahâbî gerçeği Resûl-i Ekrem'e anlattı. Hz. Peygamber onlara toplumdan tecrit cezası verdi; en yakınları dahil hiçbir müslüman onlarla konuşmadı. Allah'tan başka sığınacak bir yer kalmadığını anlayan üç kişiye bütün genişliğine rağmen yeryüzü dar geliyordu. Elli gün sonra affedildiklerini bildiren âyetler nâzil oldu (et-Tevbe 9/118-119).

Yukarıda anlatılan bu üç sahâbi aşağıdakilerden hangileridir?

- A) Sâlim b. Umeyr, Ebû Leylâ Abdurrahmân b. Ka'b
- B) Abdullah b. Muğaffel el-Müzenî veya Amr b. Avf elMüzenî
- C) Irbâz b. Sâriye, Heremî b. Abdullah, Amr b. Hümam.
- D) Kâ'b b. Mâlik, Mürâre b. Rebî', Hilâl b. Ümeyye
- E) Abdurrahmân b. Avf, Sa'd b. Ubâde, Ulbe b. Zeyd

18. Siyer yalnızca Hz. Peygamber'in hayatı için kullanılan bir terim haline gelmiş, sîret ise başka şahsiyetlerin hayatlarını anlatan *Sîretü'l-Hüseyn*, *Sîretü 'Ömer b. 'Abdil'azîz*, *Sîretü Aḥmed b. Ḥanbel* gibi kitapların adlarında da yer almıştır. Siyer terimi aynı zamanda savaş, esirler ve ganimetler başta olmak üzere devletler hukuku dallarına giren konulara isim olarak verildiği gibi bu alanda yazılan fıkıh kitaplarının bir bölümünün adı olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi Peygamberin hayatını anlatan siyer için kullanılan bir eserdir?

- A) Evzâî'nin Kitâbü Siyeri'l-Evzâî,
- B) Ebû Yûsuf'un Kitâbü'r-Red 'alâ Siyeri'l-Evzâî,
- C) Ebû İshak el-Fezârî'nin Kitâbü's-Siyer
- D) Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî'nin es-Siyerü'l-Kebîr'i
- E) Megâzî İbn İshâk

14. Hz. Peygamber, Arap Yarımadası'nın çeşitli bölgelerine, şehirlere ve bazı kabilelere valiler tayin etmiştir.

Kaynaklarda bunlara ne denilmektedir?

- ✓ A. Âmil
- B. Vali
- C. Halife
- D. Şeyh
- E. Reis

15. Hz. Peygamber birçok hadisinde ailenin önemine işaret etmiş ve onun bir huzur yeri olduğunu belirtmiştir. Bir baba olarak çocukları dünyaya gelince sevinmiş; vefatlarında ise üzülmüştür.

Hangi çocuğunun doğum haberini kendisine getiren Ebû Râfi'e hediye vermiştir?

- ✓ A. İbrahim
- B. Kasım
- C. Abdullah
- D. Ümmü Gülsüm
- E. Fatıma

16. Hz. Peygamber'in fizikî ve ahlâkî özelliklerini ifade eden bir terim ve bu konuda yazılan eserlerin ortak adına ne ad verilir?

- ✓ A. Şemail
- B. Hilye
- C. Megazi
- D. Siyer
- E. Ensab

17. Allah resulü idarecilere idare ettikleri halka tepeden bakmamalarını, yöneten ile yönetilen arasında bir fark olmadığı göstermeye çalışmıştı. Öyle ki kendisi çocuklara bile değer vererek insana nasıl değer verilmesi gerektiğini bizlere öğretmişti. Kendisinin de bir kul olduğunu sürekli vurgulayarak, ümmetinden kendini hiç ayırmamış, insanlara karşı hep sevgi ile yaklaşarak, insanlara hep değer vermişti.

Bu tavrı ile ümmetinin kimlerin kendi peygamberlerini ilahlaştırdıkları gibi, kendisini ilahlaştırmalarına engel olmak istemiştir?

- ✓ A. Hristiyanların
- B. Yahudilerin
- C. Sabiilerin
- D. Mecusilerin
- E. Yezidilerin

18. Vahiy döneminde sosyoekonomik hayatta başarılı bir dönüşüm gerçekleştirilmiştir. Hicaz bölgesinde toplumsal hayatın temel unsurlarından oluşan iş ve çalışma hayatı, herhangi bir kargaşaya meydan verilmeden İslam inanç, ahlak ve hukukuna göre yeniden tanzim edilmiştir. Sosyolojik kurallara uygun ve sağlıklı bir şekilde tamamlanan söz konusu dönüşümde inanç ve ahlakî ilkelerin etkisi büyük olmuştur.

Cahiliye döneminin atadan görme, sathî tanrı inancının aksine hayatın her alanı ve anını aktif bir şekilde etkileme ve yönlendirme niteliğine sahip olan İslam inancı, müminlerin duygu, düşünce ve davranışlarında dengeli ve dürüst olmalarını sağlamış ve dolayısıyla hangi tür hayatın emin ortamda ve güven içinde yürütülmesini sağlamıştır?

- A. Ticarî
- B. Ailevi
- C. Hukuki
- D. Ahlaki
- E. Sosyal

19. Câhiliye Arabı ikinci hayata inanmadığı için (bk. el-En'âm 6/29; Yâsîn 36/78; el-Câsiye 45/24) bu dünyanın zevk ve safasından olabildiğince faydalanmayı hayatın gayesi saymıştı. Kadın, aşk, şarap ve kabile savaşları Câhiliye şiirindeki temaların başında yer alır. O dönemin ünlü şairi, Muallağa'sında, ebedîlikten söz edilemeyeceğine göre insan için yapılacak en iyi şeyin bütün varlığıyla hayatın zevklerini yaşamak olduğunu belirtirken Câhiliye döneminin bu hedonist ahlâkını dile getiriyordu.

✓ Yukarıda sözü edilen şair kimdir?

- A. Tarafe
- B. Züheyr
- C. Amr b. Külsûm
- D. İmrulkays
- E. Lebit

17. Hz. Osman'ın hilafetine aşağıdakilerden hangisi muhalefet etmemiştir?

- A. Hz. Ali
- B. Zübeyr
- C. Talha
- D. Hz. Âişe
- E. Mervan

18. Türkler'le müslüman Araplar arasında VII. yüzyılın ortalarına doğru başlayan ve XX. yüzyılın ilk çeyreğine kadar devam eden ilişkileri mücadele, hizmet ve hâkimiyet dönemleri şeklinde incelemek mümkündür.

Mücadele dönemi kimin zamanındaki İslâm fetihlerinden itibaren Emevîler'in yıkılışına kadar yüzyılı aşkın bir süre devam etmiştir?

- A. Hz. Osman
- ✓ B. Hz. Ömer
- C. Hz. Ali
- D. Hz. Hasan
- E. Hz. Hüseyin

14. İslam Öncesi Dönem'de Hz. İbrahim'in tebliğ ettiği dinin tevhid boyutuna tâbi olanları ifade etmek için kullanılan Hanif kavramı Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilmektedir: "Ey ehl-i kitap! İbrahim hakkında niçin çekişirsiniz? Hâlbuki Tevrat ve İncil, kesinlikle ondan sonra indirildi. Siz hiç düşünmez misiniz? İbrahim, ne Yahudi, ne de Hıristiyan idi; fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir Müslüman (Hanif) idi; müşriklerden de değildi." (Âl-i İmrân suresi, 65, 67. ayetleri)

İslami kaynaklarda aşağıdakilerden hangisi Hanif olarak zikredilmeyen isimlerdendir?

- A. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl
- B. Varaka b. Nevfel
- C. Kus b. Sâide
- D. Ümeyye b. Ebi's-Salt
- E. İmruülkays b. Hucr

15.

Yandaki haritada risalet öncesi Arap Yarımadası'nın dini durumu bazı sembollerle işaretlenmiştir.

Hangi yerlerde Haniflik yaygındır?

- A. Habeşistan, Umman
- B. Irak, İran
- C. Necran, Yemâme
- D. Yalnızca Mekke'de
- E. Yemen, Suriye

16. İslam'ın azılı düşmanlarından Ebu Cehil'in, Hz. Peygamber'in şahsında söylediği **“Biz şimdiye kadar Abdülmenafogulları ile şan ve şeref için mücadele ettik durduk. Onlar halka yemek yedirdiler, biz de yedirdik. Onlar halka bağışta bulundular biz de bulunduk. Onlar arabuluculuk yaparak diyet üstlendiler, biz de üstlendik. Sonunda aynı dereceye ulaşarak neredeyse burun buruna giden yarış atı konumuna geldik. Şimdi onlar 'Bizim içimizden kendisine vahiy gelen bir peygamber var.' diyorlar. Biz bunun dengini nereden bulup çıkaracağız. Vallahi bu sebeple onu hiçbir zaman tasdik etmeyeceğiz.”** şeklindeki sözleri, hangi faktörün İslam'ı inkâr edişte oynadığı rolü açıkça ortaya koyar?

- A. Putların kendilerini koruduklarının
- B. Meleklerin Allah'ın kızları olmasının
- C. Cinlerin kendilerine zarar vermesinin
- D. Kabile asabiyetinin
- E. Allah'ın varlığını kabul etmemenin

17. 10 Hazrecli ve 2 Evsli Müslüman'dan oluşan 12 kişilik heyet Akabe'de Resulullah ile bir araya geldiler. Allah Resülü onlardan; Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, kimseye iftira atmamak, iyi işlerde kendisine karşı gelmemek üzere biat aldı. Bu ahitleşmeye Birinci Akabe Biatı denir. Allah Resülü Mus'ab b. Umeyr'i yeni Müslüman olanlara dinlerini öğretmek ve tebliğ faaliyetlerini sürdürmek üzere Yesrib'e gönderdi.

Mus'ab ve ev sahibinin gayretleriyle Yesrib'te İslamlaşma öncelikle aşağıdaki hangi kabile liderleriyle hız kazanmıştır?

- A. Sa'd b. Ubade
- B. Üseyd b. Hudayr
- ✓ C. Esad b. Zürâre
- D. Avf bin Hâris
- E. Rafi` bin Mâlik

18. Bedir Savaşı aynı aileden insanların karşı karşıya geldiği, iman ile küfrün mücadelesine sahne olan çetin bir sınavdı.

Hız. Peygamber, savaşı önlemek için Mekkeli müşrik liderlerine Hız. Ömer'i elçi göndererek barış teklifinde bulunmasına rağmen kimin kibrinin tuzağına düşerek bu teklif reddedilmiştir?

- A. Ebû Leheb
- B. Ebû Süfyân
- C. Ebu Cehil
- D. Ümeyye b. Halef
- E. Utbe b. Rebîa

14. Nesep şecereleri, Arap siyasi ve sosyal hayatının da temelidir. Nitekim Araplar kabileler arası ittifaklarını nesep cetvellerinden ilham alarak gerçekleştirmişlerdir. Aynı şekilde dost ve düşmanlıklarını yine bu kaynaklara dayanarak belirlemişlerdir. Cahiliye Devri Araplarının şiir, hitabet ve Eyyâmü'l-Arab gibi kültürel ürünlerinin en önemli unsurlarından kabul edilir. Arapların nesep ilmine ilgi duymaları sadece atalarının soy bilgisine dair bilgi sahibi olup onları yâd etmekle sınırlı değildir.

Buna göre Cahiliyye devri Araplarının kültürel ürünlerinden en önemlisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlâf
- B) Hilfu Leâkadu'd-Dem
- C) İlâf
- D) Ensâbü'l-Arab
- E) Hilfu'l-Mutayyebîn

15. Mekke'de canlı bir ticaret hayatı vardı. Panayırların kurulması, Kâbe'nin bir ziyaret yeri olması ve Mekke'nin ticaret yolu üzerinde bulunması bu pazarı daha da güçlendirmişti. Ticaret için buraya gelen insanların zaman zaman haksızlığa uğradıkları da bir gerçektir. Hilfü'l-fudûl üyeleri kendilerine müracaat edenlere yardım etmeye devam ettiler. Hilfü'l-fudûl'e destek verenlerden biri olan Resulullah da yeminin gereği olarak zulme ve haksızlığa uğrayıp kendisine müracaat edenlere yardım elini uzatmıştır. Hilfü'l-fudûl'de bulunanlar yeminlerine sadık kalmışlar, haksızlığa uğrayanlara yardım etmeyi sürdürmüşlerdir. Bu antlaşma, son üyenin vefat etmesiyle fiilen son bulmuştur.

Hilfü'l-fudûl ne zamana kadar devam etmiştir?

- A) Hz. Ali'nin ilk yıllarına kadar devam etmiştir.
- B) Abbasilerin ilk yıllarına kadar devam etmiştir.
- C) Emevilerin ilk yıllarına kadar devam etmiştir.
- D) Hz. Ömer'in ilk yıllarına kadar devam etmiştir.
- E) Hz. Osman'ın ilk yıllarına kadar devam etmiştir.

16. Bilâl b. Rebah, Âmir b. Füleheyre ve Ebu Fülekeyhe gibi efendilerinin zulmüne maruz kalan köleler ile Lübeyne, Nehdiyye, Ümmü Ubeyys ve Zinnîre gibi gözü kör edilene kadar işkence gören cariyelerin her biri başlarına gelen musibete rağmen dinlerinden dönmeyerek sabır göstermişlerdir.

Bu kişilerin çoğunu daha sonra kim satın alarak özgürlüğüne kavuşturmuştur?

- A) Hz. Osman
- B) Hz. Ali
- C) Hz. Muhammed
- D) Hz. Ebu Bekir
- E) Hz. Ömer

17. Müslümanlar hicret ettikleri Habeşistan'da Necaşi tarafından iyi karşılanınca Cafer b. Ebi Talib'in başkanlığında seksen iki erkek ve on sekiz kadının yer aldığı daha kalabalık bir kabile, ertesi yıl Habeşistan'a göç etti. Müslümanlar Habeşistan'da buldukları sırada dinlerini güvenlik içinde yaşamışlardır. Muhacirlerin Habeşistan'da bizzat Ashame'nin misafirleri olarak kabul görmesi müşrikler için razı olunması güç bir durumdu.

Bu sebeple oradaki Müslümanların iade edilmesi için değerli hediyelerle Habeşistan'a kim/kimler gönderildi?

- A) Nadr b. Hâris
- B) Amr b. Âs ile Abdullah b. Ebi Rebîa
- C) Ümeyye b. Halef
- D) Ubey b. Halef
- E) Utbe b. Rebia

18. Hudeybiye Antlaşması ile müşrikler İslam devletini resmen tanımış oluyorlardı. Bu durum Müslümanlar için büyük bir siyasi zaferdi. Ayrıca bu antlaşma sonraki fetihler için bir başlangıç olmuştur.

Barış ortamı sayesinde müşriklerin ileri gelenleri başta olmak üzere kimler İslam'a girmiştir?

- A) Mut'im b. Adiyy
- B) Ebû Süfyân
- C) Bâzân
- D) Halid b. Velid ve Amr b. Âs
- E) Es'ad b. Zürâre

14. Aşağıdakilerden hangisi Himyerîler'in zulmüne uğrayan Hıristiyanların yardımına hangi krallık yetişmiş ve Himyerî hakimiyetine son vermiştir?

- ✓ A. Habeş Aksum krallığı
- B. Main krallığı
- C. Sebe krallığı
- D. Sasani krallığı
- E. Nebati krallığı

15. Himyerî hükümdarının ailesinden Seyf b. Zû Yezen, hangi Sâsânî hükümdarının yardımını temin ederek Habeş hâkimiyetine kim son vermiştir?

- A. Kral Hassan
- B. Ebrehe
- C. Negus
- D. Belkıs
- ✓ E. Enûşirvân

16. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nda Himyerîler, Araplar'ın hangi kolundandır?

- A. Hazrec
- B. Evs
- C. Amâlika
- ✓ D. Kahtânî
- E. Havazin

17. Bağımsız bir Arap krallığı kuran Uzeyne ile eşi Zeyneb en meşhur hükümdarlarıdır. 272 yılında Roma İmparatoru Aurelien ile bu krallığı sona ermiştir. İslâm döneminde burası, Hâlid b. Velîd tarafından barış yoluyla fethedilmiştir.

Kuzey Arabistan'da 3. yy'da Sâsânî ve Roma imparatorlukları arasında kurulan krallığın adı nedir?

- A. Kinde
- B. Gassani
- C. Hire
- D. Nebati
- ✓ E. Tedmür

18. Kindeli Câhiliye şairi İmruü'l-Kays'ın, İstanbul'a giderek İmparator I. İustinianos'la görüşmüştür. Dönüşte de Ankara'da ölmüştür. Daha sonraki dönemlerde İslam dünyasında ilk filozof Kindî'yi görürüz. Kindeliler Kahtânîler'dendir.

Kinde devleti, 480 yılında Âkilü'l-mürâr unvanlı kim tarafından kurulmuştur?

- ✓ A. Hucr b. Amr
- B. Amr b. Luhay
- C. Kusay b. Kilâb
- D. Tarafe b. Abd
- E. Amr b. Külsûm

14.

- I. Hz. Hamza'nın Îs (Sîfûlbahr) Serriyyesi
- II. Sa'd b. Ebû Vakkas'ın Harrâr Serriyyesi
- III. Buvât Gazvesi
- IV. Ebvâ (Veddân) Gazvesi
- V. İlk Bedir (Sefevân) Gazvesi
- VI. Uşeyre (Zül'uşeyre) Gazvesi
- VII. Abdullah b. Cahş'ın kumandasındaki Batn-ı Nahle Serriyyesi

Yukarıdaki serriye ve gazvelerle ilgili kronolojik sıralama hangisinde bozulmuştur?

- A. I
- B. VI
- C. III
- D. II
- E. V

15. Hz. Muhammed, Mekke şehrinde, Rebû'l-evvel ayında Pazartesi günü, 20 Nisan (12 Rebiyülevvel) 571 tarihinde doğduğu söylenir. 632 yılı vefat yılı kabul edildiğine göre 63 yıl yaşadığını hep söyleriz. Oysa 571- 632: 61 yıl etmektedir. Bir rivayete göre de 17 Haziran (12 Rebûlevvel) 569 yılında doğduğu yer alır. 632-569: 63 yıl etmektedir.

Buna göre 571 yılında doğum tarihinin başlatılması, Araplarda hangi takvim sisteminin bir gereği olarak sürdürülmüştür?

- A. Miladi takvimi
- B. Hamburabi takvimi
- C. Rumi takvim
- ✓ D. Nesî' takvimi
- E. Hicri takvim

16. Hz. Muhammed Benî Mustalik gazvesine giderken eşi Hz. Âişe'yi de yanına almıştı. Gazve dönüşünde Âişe, ablasından veya annesinden hatıra kalan (Zafâr) akik gerdanlığını yolda düşürmüştü. Onu aramak için geri dönmüştü ve ordudan geri kalmıştı. Ordunun kontrolörü kamp yerini kontrol etmişti. O, Hz. Âişe ile karşılaşmıştı. Onu deveye bindirip orduya yetiştirmişti. Münafıkların reisi ve çevresindekiler dedikodu ederek şüpheli konuşmalar yapmışlardır.

Bugün Adıyaman'da türbesi olduğu tespit edilen bu sahabînin adı nedir?

- ✓ A. Safvân b. Muattal
- B. Abdullah b. Übey
- C. Hassân b. Sâbit
- D. Mistah b. Üsâse
- E. Hamne bint Cahş

17. Aşağıdakilerden hangisi Hudeybiye Antlaşması maddeleri arasında yer almamıştır?

- A. Müslümanlar o yıl Mekke'ye girmeden geri dönecekler.
- B. Umre için ertesi yıl gelecek ve şehirde üç gün kalabilecekler.
- C. Mekkeli biri Medine'ye kaçarsa iade edilecek, Medine'den Mekke'ye kaçarlarsa iade edilmeyecek.
- D. Barış on yıl sürecek.
- ✓ E. Taraflardan biri ittifaka dâhil olmayan bir kabile ile savaşa girerse diğeri daha aktif rol alacak.

18. Hz. Muhammed, 628 tarihinde kâtiplerine altı adet davet mektubu yazdırdı. 2 tanesini Bizans ve Sâsânî imparatorlarına gönderdi. 3. mektup Amr b. Ümeyye ed-Damrî ile Habeş Necâşîsi Ashame'ye gönderildi. 4. mektubu Hâtıb b. Ebû Beltea ile Bizans'ın Mısır genel valisi Mukavkis'a (Cüreyc b. Mînâ) gönderdi. 5. mektup Şücâ' b. Vehb el-Esedî ile Gassânî krallarından Hâris b. Ebû Şemir'e gönderildi. 6. mektup Selît b. Amr tarafından Yemâme'de yaşayan Benî Hanîfe kabilesinin reisi Hevze b. Ali'ye götürüldü.

Toplam altı mektuptan kaç tanesi tepkiyle karşılanmıştır?

- A. 1
- B. 5
- ✓ C. 2
- D. 3
- E. 4

17. Şam bölgesinin valisi ve Hz. Osman'ın amcazadesi olan Muaviye; Hz. Osman'ın velisi olduğunu iddia ederek Hz. Ali yönetimini tanımamıştır. Hz. Ali'nin beş yıllık hilafeti süresinde muhalefet etmiştir. Hz. Ali'nin şehadeti sonrası oğlu Hz. Hasan halife seçildi. Ancak Hz. Hasan, Muaviye'nin muhalefetine dayanamayarak, yapılan anlaşma ile halifelikten onun lehine çekildi.

Bu yıl İslam tarihinde hangi terimle bilinmektedir?

- A. Âmu'l-Hüzn
- B. Saatu'l-Usre
- ✓ C. Âmu'l-cemaa
- D. Senetu'l-Hüzn
- E. Senetu'l-Vufûd

18. Hz. Hüseyin yolda Müslim bin Âkil ve arkadaşlarının öldürüldüğünü öğrendiğinde geri dönmek istedi. Müslim bin Âkil'in çocukları geri dönmeyi kabul etmedikleri için bu görüşünden vazgeçti. Bunun üzerine Hz. Hüseyin ve beraberindekiler yola devam ederek Irak bölgesindeki Kerbela denilen yere geldiler. Hz. Hüseyin ve yanındakiler kuşatma altına alındı. Uzun bir süre aç ve susuz bırakılan ehlibeyt ve taraftarlarına savaş açıldı. Irak ordusu ile sayısı 80'i aşmayan bir grup arasında yapılan çarpışmada Hz. Hüseyin ve yanındakilerden 72 kişi şehit oldu. 10 Muharrem H. 61'deki (10 Ekim 680) bu katliamdan Hz. Hüseyin'in çocuklarından pek azı kurtulabildi. Bunlar esir alınarak valiye getirildi. Vali de bunları Yezid'e gönderdi.

Aşağıdaki hangi vali Kerbela'ya Ömer b. Sa'd'ı gönderdi?

- ✓ A. Ubeydullah bin Ziyad
- B. Haccac
- C. Amr b. As
- D. Muhtar es-Sakafî
- E. Ebu Müslim Horasanî

14.

- I. Köle ile efendi arasında muâhat
- II. Evs ile Hazreç arasında muâhat
- III. Fakir ile zengin arasında muâhat
- IV. Ensar ile muhâcir arasında muâhat

Yukarıdaki kardeşleştirme faaliyetini hangisi Mekke'de yapılmıştır?

- A. Yalnızca I
- B. Yalnızca II
- C. Yalnızca III
- D. III ve IV
- ✓ E. I ve III

15. Hz. Peygamber'in risâletinden önce putlarını övmek için müşrikler tarafından kullanılmıştır. Şeytanın telkin ve müdahalesiyle veya müşrikleri İslâm'a kazandırmak amacıyla bu ifadeyi Hz. Peygamber'in âyet diye okuduğu iddiasına gelince, bazı âlimlerin de belirttiği gibi bunun vuku bulduğuna ihtimal vermek mümkün değildir.

Mekkeli müşriklerce put anlamında kullanılan ve bazı rivayetlere göre şeytanın Kur'an âyetleri arasında göstermeye çalıştığı metinde geçen bir kelimeye ne ad verilir?

- A. İblis
- B. Şeytan
- C. Tâğût
- D. Cibt
- ✓ E. Ğarânik

16. İslâmiyet'ten önce Kureyşliler'in Rum asıllı bir kimseye Kâbe'yi yeniden yaptırıldıkları kaydedilmektedir. Bu rivayete göre hem mimar hem de tüccar olan bu kişiye ait bir gemi fırtınaya yakalanarak parçalanmış, aktaş, tahta ve demir yüklü olan gemi Cidde Şuaybiye Limanı önlerine sürüklenmişti. Bu haber üzerine Mekkeliler Cidde'ye giderek geminin enkazını satın almışlar, bununla da Kâbe'yi yeniden inşa etmek üzere anlaşmışlardı. O sıralarda otuz beş yaşında bulunan Hz. Peygamber'in Kâbe inşaatı için sırtında taş taşıdığı ve kabileler arasında hakemlik yaparak bir ihtilâfı ortadan kaldırdığı bilinmektedir.

Yukarıda sözü edilen mimar kimdir?

- A. Ümmeyye b. Halef
- B. Bâzân
- C. İmruulkays
- D. Tarafe
- ✓ E. Bâkūm

18. Hz. Peygamber, Hayber'in fethinden sonra ensardan Muhayyisa b. Mes'ûd'u buranın halkını İslâm'a davet için gönderdi. Halk, topraklarının yarısı karşılığında Resûlullah ile anlaşmak istediler. Resûl-i Ekrem, müslümanların istedikleri zaman Yahudileri çıkarmaları şartıyla bunu kabul etti. Böylece Burası savaş yapılmadan ele geçirildiği için arazisinin yarısı Hz. Peygamber'e tahsis edildi. Resûlullah buradan elde edilen geliri amme işlerine, yolcu ve misafirlere, ayrıca ailesine sarf ederdi.

Hayber'in fethinden sonra barış yoluyla alınan ve yarısı Hz. Peygamber'e tahsis edilen köye ne denir?

- A. Hât
- B. Teymâ
- C. Vâdikurâ
- ✓ D. Fedek
- E. Sa'doğulları

17. Üçüncü halife Hz. Osman'ın isyancılar tarafından şehid edilmesi üzerine (18 Zilhicce 35 / 17 Haziran 656) Medine'de bulunan ashop Ali b. Ebû Tâlib'i halifeliğe getirdi (18 veya 23 Zilhicce 35 / 17 veya 22 Haziran 656). Hz. Ali'yi bekleyen en önemli mesele Hz. Osman'ın katillerini bulup cezalandırmaktı. Ancak ortada belirli bir katil yerine, "Osman'ı hepimiz öldürdük" diyen bir isyancı topluluk mevcuttu ve şehre hâkim olan bu âsilerle hemen başa çıkılamayacağı açıktı. Öte yandan yeni halifeye yalnız Medine'de biat edilmiş, diğer vilâyetlerin durumu henüz aydınlanmamıştı. Halife, biata yanaşmadıkları için Hz. Osman tarafından tayin edilen valilerin bir kısmını değiştirme kararı almış, bunu öğrenen Talha b. Ubeydullah Basra, Zübeyr b. Avvâm da Kûfe valiliğini istemiş, ancak onların bu isteği kabul edilmemişti (Taberî, I, 3069, 3082). Bunun üzerine Talha ile Zübeyr halifeden umre için Medine'den ayrılma izni istemişler, bu izin de dört ay sonra verilmişti.

Hz. Âişe, hilâfetinin son dönemlerinde Hz. Osman'ı çeşitli vesilelerle tenkit etmiş ve halifenin şehri terketmemesi ricasına rağmen isyan başladıktan sonra nereye gitmişti?

- ✓ A. Mekke
- B. Medine
- C. Taif
- D. Kufe
- E. Şam

18. Olup bitenleri ayrıntılı biçimde hilâfet merkezine bildiren Müslim, Medine’de kısa bir süre kaldıktan sonra Mekke’ye gitmek üzere yola çıktı.’deki acımasız tutumundan dolayı kendisine “müsrif” lakabı verildi. Yezîd’in cereyan eden hadiseleri haber aldığı zaman söylediği sözler ve şiirler hususunda farklı rivayetler bulunmakta ve bunların muhtevası tartışılmaktadır. Vak’ası, Emevîler’in siyasî hayatları boyunca yaptıkları veliahtlık ihdası, Kerbelâ Vak’ası ve Mekke kuşatması gibi büyük hatalardan biri olarak tarihe geçmiştir.

Yukarıda boş bırakılan vakıa aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Kerbela
- ✓ B. Harre
- C. Mihne
- D. Babek
- E. Mukanna

14. Mekke'de ortaklıkla ticaret yapan birçok insan vardı. Hz. Muhammed, Hz. Hatice adına bazen ücretle, bazen de ortak olarak ticaret amacıyla değişik pazarlara gitmiştir. Hz. Muhammed'in ilk önemli ticari yolculuğu Hz. Hatice adına Suriye'ye yaptığı yolculuktur. Bu dönemde Mekkelilerin yaptıkları ticari yolculuklar, Yemen, Habeşistan, Irak ve Suriye gibi uzak diyarlara kadar uzanıyor; buralara götürüp satılan ve buralardan satın alınarak getirilen mallar, iyi kârlarla satılıyordu. Hz. Muhammed, Hz. Hatice ile olan ticari ilişkisini onun adına Yemen'e birkaç defa giderek de sürdürmüştür. Onun Hz. Hatice adına ikisi Hubaşe'ye ikisi Cüreş'e olmak üzere dört ticari yolculuk daha yaptığı rivayet edilir. Bunlardan başka Bahreyn taraflarına da birkaç kez gittiği zikredilir. Evlendikten sonra yaptığı ticari yolculukların üçü Yemen, Necid ve Necran'adır.

Ticari ortaklıklar Mekke'de yaygındı. Hz. Muhammed'in aşağıdakilerden hangi isimli bir şahısla ortaklık yaptığı rivayet edilir?

- ✓ A. Said b. Ebi Saib
- B. Ebu Süfyan
- C. Meysere
- D. Ebu Talib
- E. Necaşi Negus

15. İLÂF, İslâm öncesi dönemde Kureyş kabilesinin bazı kabile ve ülkelerle yaptığı ticaret antlaşmalarını, bu maksatla verilen serbest dolaşım iznini ifade eden bir terimdir. Kureyş'in ticarî faaliyetlerinin henüz Mekke sınırları dışına taşmadığı devirde bir kıtlık döneminde Suriye'ye ticarî amaçlı bir seyahat yapan ve bu sırada Bizans imparatoru ile görüşüp ondan Mekkelî tâcirlerin emniyet içerisinde Bizans topraklarına girip ticaret yapabileceklerine dair bir belge alan kişi kimdir?

- A. Kusay
- ✓ B. Hâşim
- C. Muttalib
- D. Abdüşems
- E. Nevfel

16. Bi'rîmaûne, hicretin 4. yılı başlarında Âmir b. Sa'saa kabilesi reisi Ebû Berâ Âmir b. Mâlik Medine'ye gelerek Hz. Peygamber'i ziyaret etti ve ondan İslâmiyet hakkında bilgi aldı. Kendisi müslüman olmamakla beraber Hz. Peygamber'den kabilesine İslâm'ı anlatacak bazı kimseleri göndermesini rica etti. Ancak Hz. Peygamber'in, gönderilecek davetçilerin bir tehlike ile karşılaşmasından endişe duyduğunu ifade etmesi üzerine Ebû Berâ onların emniyetini garanti etti. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem bir müddet sonra, çoğu ensara mensup olan, İslâmiyet'i ve Kur'ân-ı Kerîm'i iyi bilen ve ehl-i Suffe'den olan yetmiş kadar kurrâyı adı geçen kabile halkına İslâmiyet'i tanıtmak ve Kur'an'ı öğretmekle görevlendirdi. Ayrıca kabile ileri gelenlerine hitâben bir de mektup yazdı. Bir rivayete göre bu heyet Ri'l, Zekvân, Usayye ve Lihyân boylarının düşmanlarına karşı Hz. Peygamber'den yardım istemeleri üzerine onlara gönderilmiştir.

Sayıları hakkında çeşitli rakamlar verilen, ancak bir rivayete göre yetmiş kişi oldukları anlaşılan bu heyete ensardan kim başkan tayin edilmiştir?

- A. Âsım b. Sâbit
- B. Hâlid b. Bükeyr
- C. Hubeyb b. Adî
- D. Zeyd b. Desine
- ✓ E. Münzir b. Amr el-Hazrecî

17. Hz. Peygamber'in yalnızca iman ve ibadet konularında değil, insanoğlunun faaliyet alanına giren bütün konularda özellikle aile hayatında ve sosyal ilişkilerde örnek bir şahsiyete sahip olduğu ayetlerde işaret edilmektedir.

«Artık bundan sonra sana kadınlar helâl olmaz...» Ahzab, 52. ayette aşağıdakilerden hangisi yasaklanmıştır?

- A. İkinci evlilik
- B. Evlilik yasağı
- ✓ C. Mevcut evlilikler üzerine evlilik
- D. Cariye edinmenin yasaklanması
- E. Tek evlilik

18. Hz. Peygamber'in hicretten kısa bir süre sonra başlattığı fiilî mücadele döneminin en önemli faaliyetlerinden olan seriyyeler gerek strateji ve savaş taktikleri gerekse dinî ve siyasî sonuçları bakımından büyük önem taşır. Hicretin ilk iki yılında yoğun biçimde sevk edilen bu seriyyelerle ekonomik ve siyasal ambargo stratejisi uygulayarak Kureyş'in ticareti engellenmeye, böylece bir taraftan onları iktisadî zayıflığa düşürürken bir taraftan da bölgede etkinliğin arttırılmasına ve üstünlüğün ele geçirilmesine çalışılmıştır. **Hicretin birinci yılında gönderilen Hamza b. Abdülmuttalib kumandasındaki seriyye aşağıdakilerden hangisidir?**

- A. Nahle Seriyyesi
- ✓ B. Îs Seriyyesi
- C. Râbiğ Seriyyesi
- D. Harrâr Seriyyesi
- E. Dûmetülcendel seriyyeleri

19. Hz. Hüseyin'in intikamını almak amacıyla “yâ lese'râti'l-Hüseyin” (Ey Hüseyin'in intikamını almaya ant içenler!) sloganını kullanarak harekete geçtikleri için Hüseyiniye adı da verilmiştir.

Hz. Hüseyin'in intikamını almak için isyan eden Muhtâr es-Sekafî'nin ordusundaki bir grup mevâlîye verilen ne ad verilmiştir?

- ✓ A. Haşebiye
- B. Hüseyiniye
- C. Mansûriye
- D. Mehdiye
- E. Nusayriye

13. «Allah birçok yerde, bu arada Savaşı'nda gerçekten size yardım etmiştir. O gün çokluğunuz sizi böbürlendirmiş, fakat bunun size hiçbir yararı olmamıştı; o yer geniş olmasına rağmen size dar gelmiş, nihayet geriye çekilmeye başlamıştınız.» (Tevbe, 25, ayet)

Yukarıdaki ayet hangi savaştan söz etmektedir?

- ✓ A. Huneyn
- B. Tebük
- C. Bedir
- D. Uhut
- E. Hendek

14.....'nin bu iki eseri dışında günümüze ulaşmamış Kitâbü'l-Büldâni's-ş-şagîr ve Kitâbü 'Ahdî Erdeşîr adlı eserleri bulunduğu kaynaklarda belirtilmektedir. Farsça'dan Arapça'ya tercüme ettiği bu sonuncu eseri daha sonra manzum olarak yeniden kaleme almıştır. Ayrıca elli varak hacminde olduğu söylenen çoğu Abbâsî halife ve vezirleri hakkında methiye ve hicviyeleriyle bir kısmı bazı kaynaklarda yer alan şiirleri de vardır.

Yukarıda sözü edilen siyer müellifi kimdir?

- A. İbn Hişam
- B. İbn Kesir
- C. Taberi
- ✓ D. Belâzürî
- E. İbn İshak

15. Kız çocuklarının diri diri toprağa gömülmesini tetikleyen en önemli neden aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Fakir korkusu
- B. Kız çocuğundan duyulan utanç
- C. Üretime katkısının olmaması
- D. Kız çocuklarının çok fazla olması
- ✓ E. Faiz karşılığında babanın kız çocuğunu kaybetmek istemeyişi

16. Peygamberin soyu içinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A. Fihr b. Malik
- B. Haşim
- C. Abdüddar
- D. Abdulmenaf
- ✓ E. Kehtan

17. Hz. Muhammed ilk kez ne zaman Hira'ya gitmiştir?

- A. Amcasıyla
- B. Hilfu'l-Fudul ile
- C. Otuzbeş yaşında
- D. Kırk yaşında
- ✓ E. Dedesiyle

18. Ebû Tâlib'in, Hz. Peygamber'in çok sevip saydığı bir müslüman olan hanımı Fâtıma'dan dört oğlu (Tâlib, Akîl, Ca'fer, Ali) ve iki kızı (Ümmü Hânî, Cümâne) olmuştur. Ali b. Ebû Tâlib'i Resûl-i Ekrem, Ca'fer'i de Abbas b. Abdülmüttalib yetiştirmiştir. Ebu Talib'in yeğeniyle gittiği yolculuklarda yazdığı hatıra defteri elimizdedir.

Onun bu özelliği göz önünde bulundurulduğunda Mekke'nin sayılan hangi kabiliyetinin olduğu göstermektedir?

- A. Roman yazarı
- B. Hatıra yazarı
- C. Biyografi yazarı
- D. Tarih yazarı
- ✓ E. Şair

17. Ka'bu'l-Ahbâr (Ö. 32 /652-653):Asıl isminin Ebü İshak Ka'b b. Mati b. Heynu [Heysu olduğu söylenir. Müslümanlar arasında ilmine hürmeten "hibr" denmiştir. İslâmiyete, yahudi haberleri en çok aktaranlardan addedilir. Hz. Ebu Bekir'in halifeliği zamanında müslüman olmuştur. Hz. Ömer devrinde Müslüman olduğuna dair rivayetler de vardır. el-Buhâri (Ö. 256 /870) ise Ka'b'dan hiçbir rivayette bulunmamıştır. Ka'b müslüman olduktan sonra da yahudiliğini devam ettirdiğine dâir örnekler vardır. Ka'b'ın müslüman olduktan sonra, Tevrat'tan rivayetlerde bulunması sebebiyle Hz. Ömer tarafından dövüldüğüne dâir haberler vardır.

Prof. Dr. İsmail Cerrahoğlu Tefsir Usulü 253. sayfasında İbnu'l-Esir, el-Kâmil fi't-Tarih, Mısır 1356, III. 26 eserinden naklederek, kime Hz. Ömer, Peygamberden hiçbir şey rivayet etmemesini emrediyor ve onu dâima murakabe altında bulunduruyordu. Bundan dolayı Ömer'e kızıyor, bu kızgınlığı sebebiyle onu katletmekte mühim rol oynuyordu?

- A. Ka'bu'l-Ahbâr
- B. Vehb b. Münebbih
- C. Abudullah b. Sellam
- D. İbn Cüreyc
- ✓ E. Ebu Hureyre

14. Tâifliler'le Mekke halkı arasında köklü bir akrabalık bağı vardı. Bu dönemde Kureyş ile hangi kabile ile karşılıklı evlilikler yoluyla akrabalıklar kurmuştur?

- A. Kinâne
- B. Kays Aylân
- ✓ C. Sakîf
- D. Hazrec
- E. Evs

15. Akabe biatlarının öncüsü kimdir?

- A. Mus'ab b. Umeyr
- B. Bilal-i Habeşi
- C. Abbas
- D. Hanzele
- ✓ E. Es'ad b. Zürene

16. Şemseddin es-Sehâvî ise ehl-i Suffe'den 104 kişiyi tanıtmıştır Bu hususta pek çok araştırma yapılmıştır. Suffe, Hz. Peygamber'in vefatından sonraki yıllarda Mescid-i Nebevî'ye katılmış ve tamamen mescidin içinde kalmıştır. Kaynaklarda "Suffetü'n-nisâ" adını taşıyan bir başka suffeden söz edilmektedir. Hanım sahâbîlere mahsus olduğu anlaşılan bu suffenin yeri ve buraya katılanlar hakkında bilgi bulunmamaktadır.

İslâm hukuku alanında ortaya çıkan ehl-i hadîs ve ehl-i re'y ekollerinin ilk temsilcileri kabul edilen hangisi Suffe'den yetişmiştir?

- A. Ebu Hureyre
- B. Ebu Zerr
- C. Ammar b. Yasir
- ✓ D. Abdullah b. Mes'ûd
- E. Halit b. Velid

17. Medine vesikasının hükümleri, hicretin 2. yılında (624) tek taraflı olarak ilk defa Benî Kaynukā' yahudilerince bozulmuştur. Bazı yahudiler, Benî Kaynukā' çarşısında alışveriş yapan müslüman bir kadını rahatsız etmiş, bu durum, birkaç kişinin ölümüyle neticelenen müslüman-yahudi çatışmasına sebebiyet vermiştir. Medine vesikası kaç maddeden oluşmaktadır?

- A. 80
- B. 40
- ✓ C. 47
- D. 55
- E. 100

18. Kible değişmeden kaç ay önce Süleyman Mabeti'ne Yahudilerin yöneldiği yöne yönelinmiştir?

- ✓ A. 17
- B. 18
- C. 25
- D. 14
- E. 12

17. Hz. Osman'ın ölümü sonrasında nereye defnedilmiştir?

- A. Cennetülmulla'ya
- B. Cennetülbaki'ye
- C. Taif mezarlığına
- D. Mekke mezarlığına
- ✓ E. İsyancıların izin verdikleri yere

BAŞARILAR DİLERİZ.

Tasarım ve Sunum:
Hüseyin Kazan

Diyanet-SenTV